

2015 m. gruodžio 18 d., penktadienis

Nr. 45 (1151) | Kaina 0,81 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

Mieli skaitytojai,

Visuose „Lietuvos pašto“ skyriuose iki gruodžio 22 d. vyksta laikraščių ir žurnalų prenumerata. Verta užsisakyti „7 meno dienas“ ir ištisus metus skaityti jas pigiau. Savaitraščio kaina kioskuose bus 0,90 Eur, o prenumeratoriams – 0,68 Eur. Prenumeratos kaina 1 mėn. – 2,84 Eur, 6 mėn. – 17,06 Eur, metams – 28,43 Eur. „Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 2 Eur (kioskuose – 2,50 Eur), pusmečiui – 4 Eur, metams – 8 Eur.

Prenumeruodami remiate mūsų leidinius.
Prenumeratą galima užsisakyti ir internetu.

2

Andriaus Žlabio ir Johnny Gandelsmano koncertai

5

Apie du „Atviros erdvės“ spektaklius

T. KAPOČIAUS NUOTR.

*Paroda „Kinas eina per miestą“
Nacionalinėje dailės galerijoje*

9

Nauji filmai – „Naujausias testamentas“

Indrė Šerpytytė, iš ciklo „Tylos būvis“. 2005–2006 m.

Tylos laipsniavimas

Fotografijos paroda „Ramus gyvenimas“ Krokuvoje

AGNĖ NARUŠYTĖ

Lietuvos kultūros sezonas atviliojo į Krokuvą ir mane. Važiavau su trimis fotografais: Gyčiu Skudžinsku, Rimaldu Vikšraičiu ir Gintaru Zinkevičiumi. Kitu reisu atvyko Gintaras Česonis ir Algirdas Šeškus, pas-kui dar prisijungė Indrė Šerpytytė ir Ieva Meilutė-Svinkūnienė. Mus apgyvendino viešbutyje „Klezmer-Hojs“ Kazimeže – žydų rajone, kuris, naciams sunaikinus beveik visus jo gyventojus, ilgą laiką buvo apleistas, bet dabar šiek tiek atsigauna – čia veikia Žydų kultūros centras, XVI a. mokslininko, rabino Moses Isserles Remuh vardu pavadinta biblioteka ir keletas žydiškos virtuvės

restoranų. Kaip ir dera viešbučiui tokiu pavadinimu (*klezmer* – tai aš-kenazių žydų instrumentinės muzi-kos žanras), jame dažnai apsistoja menininkai. Stevenas Spielbergas čia tikriausiai gyveno filmuodamas „Šindlerio sąrašą“, nes kaip tik ne-toliese, Plaszowo koncentracijos stovykloje, Oskaras Schindleris iš-gelbėjo 1098 jo fabrike įdarbintus žydus.

Tad vieną dieną praleidome tikrame-netikrame muziejuje tarp paveikslų raižytais rėmais ir krišto-linių grafinų, antikvarinėse spin-tose kabindami drabužius, val-gydami prie baltomis nertinėmis staltiesėmis dengtų stalų, klausy-damiesi žydiškos muzikos. Atrodė, kad ši vieta mėgina neprisiminti

kelių šimtmečių nesutarimų su Krokuvos piliečiais, tarsi tik taip ga-lėtų panirti į palaimingo gyvenimo sapną, apsilvilkusi auksu siuvinėtus iššudytųjų rūbus. O pati Krokuva, po kurią daugiausiai vaikščiojome tamsoje, atrodė kaip iš prigimties kalėdinis miestas, po visų Lietuvos ir Lenkijos Respublikos padalijimų paragavęs Austrijos-Vengrijos kul-tūros ir jau tuomet įspūdingą ar-chitektūrinių stilių katalogą papil-dęs secesiniais pastatais. Tarp jų gatvėmis ir bulvarais dunda mė-lyni tramvajai, tarsi pasiskolinti iš princo žaislų dėžės, o senamiestyje niekas netrukdo grožėtis renesan-sine Audeklų hale (*Sukiennice*), nes

NUKELTA Į 7 PSL.

Muzikiniai stebuklai Paliesiuje ir Vilniuje

Andriaus Žlabio ir Johnny Gandelsmano koncertai bei prancūzų muzikos blyksnis su Steinu Skjervoldu

ALDONA ELEONORA RADVILAITĖ

Atvėrė duris puiki nauja kamerinė koncertų salė su idealia akustika. Ši džiugi žinia atsklido ne iš Palangos, o iš tolokai nuo Vilniaus (Mie­lagėnų kaime, Ignalinos raj.) esančio, naujai prikeldo Paliesiaus dvaro, kuriam vadovauja gydytojas, med­icinos mokslų daktaras Julius Ptaškas. Ten ši šviesi asmenybė įrengė Paliesiaus fizinio krūvio terapijos kliniką, kurios sėkmingai veiklai talkina visas istorinės aplinkos kompleksas: gražus parkas, šalia esančioje miško teritorijoje įrengti vaikščiojimo ir bėgiojimo takai su specialia danga, fizinio aktyvumo patalpos dvaro viešbutyje, resto­ranas, kuriame maistas ruošiamas pagal sveikos mitybos principus. Žmonės kviečiami į savaitgalines sveikatingumo programas. Mums, menininkams, ypač smagu, kad ten, senųjų pasagos formos arklidžių griuvėsiuose – jų sienų fragmen­tuose, apgaubtuose didžiule stiklo ir metalo konstrukcija – įrengta kon­certų erdvė, dar vadinama „Pasaga“. Šis keistos formos akmenų mūras sukuria ypatingą akustiką. Už pa­grindinės salės akmeninės sienos yra dar kelios mažesnės erdvės, ku­riose integruota moderni garso ir vaizdo įranga.

Įsitikinti šios jaukios koncertų salės akustikos tobulumą galėjau gruodžio 12 d. ten surengtame smuikininko iš JAV Johnny Gan­delsmano ir mūsų mylimo pia­nisto Andriaus Žlabio koncerte. Vos įžengus į salę, maloniai nuste­bino grakštus, kaštonų ar tamsoko gintaro spalvos, nedidelis, dailios, lyg senovinės formos fortepijonas „Steinway and Sons“. Buvo įdomu patirti, kaip šioje ypatingoje erdvėje nuskambės ką tik, išvakarėse, Val­dovų rūmuose Vilniuje girdėta šių meistrų atliekama programa. Ten – įspūdinga didžiulė salė su didikų portretais ir koncertiniu „Fazioli“ rojaliu, o čia – miela, klausytojų sausakimšai prisipildžiusi patalpa, ką jau kalbėti apie pro stiklines du­ris matomą gamtos vaizdą, nuos­tabų fortepijoną ir visiškai kitokią akustiką.

Kadangi Andrių Žlabį Lietuvos klausytojai puikiai pažįsta, trum­pai supažindinsiu su svečiu iš Bru­klino Johnny Gandelsmanu, su kuriuo, beje, mūsų pianistas prieš 16 metų jau koncertavo Vilniuje. Gimė jis muzikantų šeimoje Mas­kvoje. Vėliau šeima išvyko į Izraelį, o 1995 m. – į JAV. Jo tėvas – Mičigano valstijos universiteto profesorius, dėsto alto specialybę, mama – pianistė, se­suo – smuikininkė. Apie J. Gandels­mano muzikinį braižą JAV dienraš­tis „Boston Globe“ rašė: „Subtilus, beveik *baletiškas* prisilietimas,

Johnny Gandelsman ir Andrius Žlabys

skoningas stiliaus pojūtis ir vaiz­duotė.“ Įtakos jo griežimo stiliui turėjo sceninė patirtis su tokiais meistrais kaip Yo-Yo Ma, Jacques’as Bono, Osvaldo Golijovas, Davidas Byrne’as, Béla Fleckas. Žymus JAV kompozitorius ir multiinstrumenti­ninkas Gonzalo Grau specialiai jam sukūrė koncertą, prestižinės firmos išleido jo kompaktines plokšteles. Dabar Johnny groja ansambliuose, fortepijoniniame kvintete.

Per abu minėtus koncertus gruodžio 11 ir 12 dienomis skambėjo ta pati solidi programa: Johanno Se­bastiano Bacho Sonata smuikui ir klavesinui E-dur (BWV 1016), Ludwigo van Beethoveno Sonata smuikui ir fortepijonui, op. 12, Nr. 3 Es-dur, Bėlos Bartoko Pirmoji Rap­sodija, Olivier Messiaeno Tema ir variacijos smuikui ir fortepijo­nui bei Franzo Schuberto Fanta­zija smuikui ir fortepijonui C-dur. Sunku net paaiškinti, kokios vi­siškai skirtingų atlikimo įspūdžių abiejuose koncertuose priežastys.

Valdovų rūmuose atrodė, jog smuikininkas ir pianistas yra nė kiek nepanašūs – nei įsigilinimu į muziką, nei išraiškos priemonėmis: fortepijonas skambėjo minkštai, ly­rinėse vietose šiltai, o kulminaci­jose – galingai, užtikrintai, frazės buvo lanksčiai niuansuojamos, ža­vėjo nuoširdumu. Smuiko garsai glumino, nes ilgos, besitęsiančios natos buvo atliekamos tarsi sausai, kietai, beveik be *vibrato*, *forte* epi­zodai buvo aštrūs, rėžiantys ausį, frazavimas panašus į pianisto, tik ne toks įtaigus. Atlikėjus vienijo sinchroniškumas, puiki technika greituose epizoduose, kur pianisto virtuoziniai pasažai buvo čiurle­nantys, o smuikininko – lengvučiai, meistriškai grakštūs. Sunku buvo rasti atsakymą, kodėl taip neįpras­tai skamba smuikas? Kai duetas grojo Bacho Sonatą, galima buvo manyti, kad tai senovinės muzi­kos traktavimas, bet lėtose *Adagio* ir *Adagio ma non tanto* dalyse ausį rėžė aštroki, sausi smuiko garsai, juolab kad A. Žlabys skambino la­bai minkštai, nepaprastai dainingai. Nuostabaus grožio Beethoveno So­natoje taip pat norėjosi, kad abiejų

instrumentų skambėjimas derėtų, nes vien tikslus ritmo bei tempo sutapimas netenkinio.

Po pertraukos klausytojų laukė staigmena: ant didelės sienos buvo nuleistas ekranas, kuriame, skam­bant Messiaeno Temai su variacijo­mis, buvo rodoma JAV gyvenančios dailininkės Julijos Laninos anima­cija. Keisti, juokingi ir įdomūs pa­darai pagal muziką judėjo, keitėsi, jų gausėjo. Gaila, bet dėmesys į vaizdus blaškė, buvo sunku ati­džiai sekti muzikos eigą, atrodė, jog ji atliekama drastiškai, aštriai. Po to skambėjusi nuostabi Schu­berto Fantazija žavėjo jaudinančiais, meistriškais A. Žlabio skambe­siais, o jiems antrino kietas, aštro­kas smuiko tembras. Bisui atlikėjai pagrojo nedidelę paties Andriaus sukur­ta Pasakaliją (dedikuotą Gi­donui Kremeriui).

Tikras stebuklas įvyko Palie­siaus dvare. Vakarykštė programa suskambo žaviai, lengvai, laisvai, tiesiog kerinčiai. A. Žlabio pirštais išgaunami „Stainway and Sons“ garsai tapo dar subtilesni, pianistas mėgavosi nuostabiu skambėjimu. Smuikas J. Gandelsmano rankose skleidė trapius, lengvus, su smul­kute vibracija, įdomaus tembro gar­sus. Atrodė, kad Johnny atpalaidavo visą savo esybę ir nukreipė stiprų energijos srautą ir sielą į bendrą muzikavimą. Jautriai ir maloniai suskambo Bacho Sonata, žavėjo bendraminčių subtiliai traktuojama Beethoveno muzika, Bartoko Rap­sodija sužėrėjo visomis spalvomis, įgavo šilumos ir net aistros. Visai kitaip šioje neįtikėtinoje akustikoje suspindo net Messiaeno muzikos ir animacijos darna: muzika lie­josi šviesiai ir trapijai, įtemptai ju­dėjo link kulminacijos, o spalvingi keistų esybių vaizdiniai papildė žavų įspūdį. Koncerto pabaigoje publikos klausą jaudino jautriai, subtiliai dueto atlikta Schuberto Fantazija. Keitėsi nuotaikos, vir­tuoziniai epizodai skambėjo meis­triškai sinchroniškai ir grakščiai, o kulminacijos buvo įtaigios, ryškios, bet neforsuotos.

Atlikėjams kiek atsigavus po kon­certinės įtampos, pavyko pakalbinti

vis dar susikaupusį Andrių. „Man ši dvaro salė yra ypatinga. Nuostabus fortepijonas, jis labai tinka kame­rinei aplinkai. Žmonės čia arti, o fortepijonas vis tiek skamba kaip didelėje salėje, nors patalpa maža. Pats instrumentas kur kas subti­lesnis, *forte* čia lengvesnis, jo gar­sas grakštesnis“, – sakė Andrius. O paklaustas apie keistą smuiko garsą Valdovų rūmuose pridūrė: „Groti be vibracijos yra sąmoningas spren­dimas. Esame įpratę, kad visi vibruoja, o iš tikrųjų tai yra tam tikra tra­dicija. Kažkada Johnny labai daug vibravo, o dabar nusprendė, kad vibravimas reikalingas tik ten, kur jis labiausiai papuošia skambėjimą. Žmonės įvairiai girdi, yra įvairių nuomonių. O Johnny unikalus tuo, kad visą frazavimą išgauna būtent dešine ranka. Kaip teko girdėti, jis ne groja, o mąsto ilgom begalinėm frazėm. Mintis eina toli toli... Groti su Johny man buvo iššūkis – reikia fortepijonu padaryti taip, kad frazės būtų ilgos, kad mąstymas visąlaik eitų tolyn. Mes nedažnai grojame kartu. Prieš mėnesį dar grojome Gabrie­lio Faurė kvintetą, Messiaeną.“ Su­sižavėjęs dvaro salės privalumais, Andrius sakė: „Nuostabi šios salės erdvė tinka ir koncertams, ir, aš įsi­vaizduoju, įrašams, nes čia – visiška tylą. Manau, čia gali būti puiki įrašų studija, nes akustika, ypač kai nėra žmonių (kai ateina klausytojai, ji tampa sausesnė), tas aidas, tas garso pagražinimas – tiesiog nerealus, jis labai švelnus, malonus.“

Greta šių abiejų koncertų nega­liu nepaminti ir kitos savaitgalį praturtinusios „šventės muzikos gurmanams“, kaip sakė profesorė Halina Radvilaitė. Sekmadienį,

gruodžio 13 d., Taikomosios dai­lės muziejuje įvyko nuostabus ka­merinės muzikos koncertas „To­kia diena, tokia naktis“. Dainavo vokalo miniatiūrų magas, barito­nas Steinas Skjervoldas, o jam tal­kino puiki pianistė, brandi koncer­tmeisterė Dovilė Bagdonaitė, dabar dirbanti koncertmeisterė asistente Detmoldo (Vokietija) aukštojoje muzikos mokykloje. S. Skjervol­das jau keletą metų gyvena Lietu­voje, aktyviai dalyvauja mūsų šalies kultūriniame gyvenime. 2012 m. už indėlį stiprinant Norvegijos ir Lie­tuvos kultūrinius ryšius jis apdo­vanotas Čiurlionio taure „Rex“. Jis yra atlikęs beveik visus *Lied* tradi­cijos dainų ciklus, taip pat nemažai skandinavų, anglų, prancūzų, rusų romansų bei dainų. Gaila neatėju­sių į šį išskirtinį koncertą (nebuvo matyti vokalą studijuojančiųjų ar kamerinį dainavimą dėstančiųjų), nes gražaus balso tembro meistras nuostabiai artistišškai, profesiona­liai, išraiškingai atliko pluoštą pui­kių prancūzų kompozitorių dainų ciklą. Skambėjo Maurice’o Ravelio „Gamtos istorijos“, „Trys Don Ki­choto dainos“, Franciso Poulenco dainos iš ciklo „Tokia diena, to­kia naktis“, ciklas „Kokardos“ ir Déodato de Séveraco „Ryto sere­nada“, „Miuzetė“ bei koncerto pa­baigai – smagios šio autoriaus dai­nos „Nekeiskite pasaulio“ ir „Trys karaliai“. Jautriai, gražiai, charak­teringai, stilingai, su puikia dikcija S. Skjervoldo traktuojamai vokalo partijai meninį vaizdą padėjo kurti talentinga pianistė D. Bagdonaitė. Nekantriai lauksiu ir kitų šių at­likėjų brandžių vokalo šedevrų traktuočių.

Paskelbti 2015 m. Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų laureatai

Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų komisija gruodžio 10 d. Kultūros ministerijoje pas­kelbė 2015 m. Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų laureatus.

2015 metais Lietuvos nacionali­nės kultūros ir meno premijos lau­reatais tapo:

- muzikologas **Algirdas Jonas Ambrazas** už fundamentalius XX amžiaus lietuvių muzikos tyrimus;
- muzikas **Leopoldas Digrys** už Lietuvos vargonų mokyklos atgai­vinimą ir plėtojimą;
- aktorius **Dainius Gavenonis** už šiuolaikinį teatrą kuriančią ak­torinę kalbą;
- rašytoja **Giedra Radvilavičiūtė** už skvarbią visuomenės analizę, už eseistinio teksto kokybę;
- skulptorius **Vladas Urbana­vičius** už minties ir formos darną šiuolaikinėje skulptūroje;
- grafikė **Janina Grasilda Ži­lytė (Birutė Žilytė)** už aukštąją

modernią kultūrą puoselėjančią dailę ir kūrybą vaikams.

Nacionalinių kultūros ir meno premijų komisiją, kuriai vadovauja filosofas Leonidas Donskis, sudaro kompozitorius ir dirigentas Vaclo­vas Augustinas, teatro ir kino ak­torius Juozas Budraitis, literatūro­logė Viktorija Daujotytė-Pakerienė, dirigentas Juozapas Domarkas, ar­chitektė urbanistė, architektūrologė Jūratė Jurevičienė, teatro režisierius Oskaras Koršunovas, literatūrolo­gas Mindaugas Kvietkauskas, skulp­torius ir filmų kūrėjas Deimantas Virgilijus Narkevičius, skulptorius Arūnas Sakalauskas, fotomeninin­kas Stanislovas Žvirgždas.

Nacionalinės premijos laureatai išrenkami ir paskelbiami gruodžio mėnesį, o premijas įteiks Lietuvos Respublikos Prezidentė Vasario 16-osios proga.

To negali išmatuoti

Džiazo pianisto Egidijaus Buožio jubiliejinis koncertas ir naujas CD

ALGIRDAS KLOVA

Vienas geriausių Lietuvos džiazo pianistų Egidijus Buožis gruodžio 5 d. surengė savo jubiliejinį koncertą. Šis vakaras Lietuvos muzikos ir teatro akademijos salėje buvo labai šiltas, retrospektyvinis, informatyvus ir mielas ausiai bei akiai. Pats autorius ramiai ir apgalvotai, galima sakyti, chronologine tvarka pristatė savo kolegas, papasakojo, kada su kuo susipažino, ką tada grojo, ir kvietė į sceną drauge pamuzikuoti. Išgirdome smuikininką Zbignevą Levickį, trimitininką Valerijų Ramošką, gitaros virtuozą Artūrą Chalikovą, boso meistrą Eugenijų Kanevičių, saksofonininką Petrą Vyšniauską ir aktorę Neringą Nekrašiūtę, kuri skaitė poeziją ir padainavo vieną E. Buožio dainelę, kurią šis jai sukūrė, kai dainininkei tebuvo dešimt metų. Muzikuota duetais ir didesnėmis sudėtimis, bet pradžioje E. Buožis šiek tiek pagrojo vienas. Skambėjo džiazo standartai ir paties E. Buožio kūriniai. Kaip ir dera džiazo koncertui, jis baigėsi *jam session*.

Pats Egidijus savo džiazo muzikavimo pradžia vadina debiutą 1984 m. fortepijoninės improvizacijos konkurse Muzikos ir teatro akademijoje. Pasirodymas buvo gana sėkmingas ir paskatino jį tobulinti džiazo muzikos žinias ir jos neapalikti. Jau daugiau nei 30 metų. Apskritai savo, kaip muziko, kelią E. Buožis pradėjo M.K. Čiurlionio menų mokykloje ir ne kartą pabrėžė esąs dėkingas visiems savo mokytojams, o ypač vienuolika metų jį mokiusiai Birutei Karosienei – kaip mamos „pastato vaiką ant kojų“, taip ji, matyt, Egidijų užaugino kaip pianistą, perfrazuojant – „pastatė jį ant pirštų“. Ji, kaip ir profesorius Kęstutis Grybauskas, vėliau jam dėstęs Akademijoje, toleravo visus „nukrypimus“ į džiažą,

kurie kartais vykdavo ir akademinio muzikavimo sąskaita. Juk būna taip, kad atsisėdęs groti užkimbi už kokio motyvo, užsiimprovizuoja ir klasika nukenčia, o į pamokas ateini nepasiruošęs, bet dėl mokytojų kantrybės ir tolerancijos viskas baigdavosi sėkmingai, nes ir pats pianistas paskui pasistengdavo. Kūryba pradėjo imti viršų prieš klasiką jau gana anksti, gal net šeštoje klasėje, tačiau akademinė muzika paliko labai gilų pėdsaką E. Buožio muzikavimui.

Visai neseniai pasirodė nauja lietuviško džiazo kompaktinė plokštelė „Pictures“ („Paveikslai“), įrašyta ir išleista Skandinavijoje. Tiesa, joje, be pagrindinio veikėjo – Egidijaus Buožio, yra tik vienas muzikantas iš Lietuvos – violončelininkas Vytautas Sondeckis, bet lietuviškos muzikos daug. Svarbiais šiame albume dar vadinčiau vokalistę Cäcilie Norby ir multiinstrumentininką, kompozitorių Larsą Danielssoną. Anksčiau visos Egidijaus Buožio kompaktinės plokštelės buvo įrašytos grojant ansambliu su kuriais nors Lietuvos džiazo meistrais – Petru Vyšniausku, Valerijumi Ramoška, popmuzikos atlikėjais, džiazo kvartetu ir panašiai, ir tik vienas, „One“, yra solinis, pavadinimu autorius net pabrėžia, kad groja vienas. Visi iki šiol pasirodę penki Egidijaus įrašyti albumai yra labai skirtingi. Pirmasis „Town of love“ jungia džiazą su roku ir popmuzika, antrajame su Valerijumi Ramoška grojama vien klasikinio džiazo temomis grįsta muzika, trečiajame „EBQ“ su kvartetu atliekamos E. Buožio kompozicijos, o ketvirtajame „Spontanica“ išgirstame spontaniškas improvizacijas su Petru Vyšniausku (įrašas iš koncerto). Penktąjį, kaip jau minėjau, autorius įrašė vienas. Albumas „One“ – tai lyg prabėgusio laikotarpio apibendrinimas, nes kai kurių anksčiau publikuotų kompozicijų

temos kartojasi. O štai naujas, šeštasis albumas „Pictures“, pasirodęs šiais metais ne Lietuvoje, jungia lietuviškas ir skandinaviškas melodijas bei nuotaikas.

Stilistiškai plokštelės repertuaras yra margokas, tačiau paveikslai parodoje irgi nebūna vienodi. Švelnus ir nuoširdus E. Buožio lietuviškumas puikiai dera su skandinavišku racionaliu šaltumu jau pačioje pirmoje kompozicijoje, kurioje panaudota danų liaudies dainos melodija. Liaudies muzika čia remiasi ne viena kompozicija. Antroji, nors ir parašyta skandinavų kompozitorės ir dainininkės C. Norby, grįsta lietuvių liaudies daina. Panašios idėjos sklando ir kitose kompozicijose. Mintis dėl tokios koncepcijos kilo jau per pirmą kūrybinį susitikimą Kopenhagoje. Idėja naudoti liaudies muziką priklauso L. Danielssonui. Beje, albumas įrašytas paties L. Danielssono studijoje Švedijoje. Plokštelėje rasime ir autentiškų archyvinių lietuvių folkloro įrašų. Albumas buvo įrašytas jau prieš porą metų, tačiau pasaulio šviesą išvydo tik šiemet rugpjūtį, o džiazo visuomenei pristatytas rugsėjo 4-ąją. Apskritai visas E. Buožio muzikavimas, kaip, beje, ir naujasis CD, atskleidžia labai gerai apgalvotą eigą ir protingą conceptualumą, racionalumą. Man atrodo, kad ir gyvenime, ir kūryboje šis autorius labai gerai žino, ko nori, ir apgalvoja, pasirengia viskam, ką daro.

Pats autorius yra minėjęs, kad visuomet stengiasi maksimaliai ir niekuomet nenori skubėti, o albumas pasirodo tik tada, kai daug kartų jau yra patikrinęs save ir savo atliktą darbą. Visada siekia, kad įrašas būtų kokybiškas, kad nė vienas žmogus, paėmęs į rankas albumą, juo nenusiviltų, nes jaučia atsakomybę prieš klausytojus, kuriems ir pateikia savo darbus. Egidijus visuomet kreipia didžiulį dėmesį į dramaturgiją, kas galbūt kažkiek

Egidijus Buožis

D. KLOVIENĖS NUOTR.

primena conceptualumą. E. Buožis turi labai stiprius akademinės muzikos pagrindus, išprusimą, suvokimą, kurie padeda įprasminti savo darbus. Nors šiuo metu pianistas daugiau žinomas kaip džiazo, šiuolaikinio improvizacinio meno atstovas, iki šiol yra daugybė sąlyčio taškų su klasikine muzika.

E. Buožis sako: „Visame mene yra tam tikri standartai – kulminacijos, akcentai – ir jų negali ignoruoti. Kad ir kokią meno rūšį paimtume, yra pagrindinis, centrinis elementas, o paskui jį – visa aplinkui besivyniojanti siužetinė linija, sudaryta iš kiek mažesnių, tačiau labai svarbių detalių. Manau, kad tai, kas nuo mažų dienų įskiepyta, paskui ateina jau iš sąmonės, specialiai apie tai negalvojant. Tiesiog pajunti impulsą, kad jau reikia eiti į kulminaciją, po jos gal reikėtų nurimti ar pakeisti faktūrą, dinamiką ir panašiai.“

Anot pianisto, buvo laikas, kai grodamas savo muziką lyg ir žinojo,

ko nori, bet ne visada nutuokė, kaip tai padaryti. Dabar mintis jau teka visiškai ramiai, ir pirštai klausos, taigi jis jau gali pagroti taip, kaip nori, mano, kad dabar jau žino, kas kaip padaroma, kas iš ko „sulipdoma“, kad gautų vienokį ar kitokį norimą rezultatą. Svarbiausia E. Buožiui yra koncertuoti. Kai iš klausytojų sulaukia atsiliepimų ir padėkų, tai skatina jį tobulėti, nes kiekvienas turi suvokti, ko jis vis dar nežino, kitaip kūrybos procesas sustos. Egidijus sako, kad kai kūrėjas pasakys, kad jis jau viską žino, tai bus jo liepto galas. „Menas žavus ir tuo, kad jis yra neaprepiamas kosmosas, juk tie dvylika tonų, kuriais pasinaudojame kurdami didžiulį kiekį muzikos, yra tik begalybės pradžia. To negali išmatuoti nei laiku, nei tonomis, nei dar kažkuo, ir visa tai iš esmės nesikartoja, o pabaigos dar vis nesimato“, – sako E. Buožis. Belieka jam palinkėti dar gražesnių naujų darbų, geros nuotaikos ir skambios muzikos.

Anonsai

Gintaro Sodeikos autorinė plokštelė „Tremors“

Vienas ryškiausių Lietuvos teatro kompozitorių, pagarsėjęs hepeningų ir garso instaliacijų autorius Gintaras Sodeika išleido savo pirmąją autorinę kompaktinę plokštelę „Tremors“. Naujasis albumas skirtas akustinei fortepijono muzikai. Gruodžio 18 d. 19 val. Piano.lt salėje vyks G. Sodeikos CD „Tremors“ pristatymas. Dalyvaus autorius, jo kolegos ir draugai, gros Rūtos Rikterės ir Zbignevo Ibelhaupto fortepijoninis duetas, vakarą ves muzikologė Beata Baublinskienė.

Į kompaktinę plokštelę „Tremors“ įtraukti šeši G. Sodeikos kūriniai vienam, dviem ir trimis fortepijonams – nuo chrestomatinio, „akademinio techno“ sąvoką įtvirtinusio opuso „Garso ontologija Nr. 2“ iki Vilniaus festivalio užsakymu sukurto Koncerto fortepijonui ir orkestrui.

CD aprėpia G. Sodeikos kūrinius, parašytus nuo 1997 iki 2014 metų. Kiekvienas iš jų atspindi konkretaus laikotarpio kompozitoriaus kūrybinę raidą, kuri tai artėjo prie G. Sodeikos aktyviai kultivuotos muzikos spektakliams („Iodio“), tai tolo nuo šios sferos grynosios muzikos linkme („Taliensi 747“, „Tremors“, „Sutapo“). Vienas iš kūrinių – „Tremors“, inspiruotas škotų

poeto Stewarto Conno eilėraščio apie sunkiai apčiuopiamus sielos virpesius, davė pavadinimą ir visai plokštei.

Pirmoji G. Sodeikos autorinė plokštelė neatsitiktinai skirta fortepijono muzikai. Fortepijonas kompozitorių lydi nuo jaunų dienų – profesionalus G. Sodeikos kelias į muzikos pasaulį prasidėjo nuo fortepijono studijų. Kita vertus, kompozitorių sieja glaudus kūrybinis bendradarbiavimas su ryškiausiais įvairių kartų Lietuvos pianistais – Petru Geniušu, R. Riktere ir Z. Ibelhauptu, Gryta Tatoryte. G. Sodeikos kūrinius skambina ir jo sūnus Joris Sodeika su savo jaunesniaisiais kolegomis Neringa Valuntonyte ir Pauliumi Pancekausku.

Visų šių atlikėjų interpretacijos įamžintos naujoje plokštelėje. Atliekant Koncertą fortepijonui ir orkestrui dalyvauja Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojamas Modesto Pitrėno.

Gintaras Sodeika (g. 1961) kūrybinį kelią pradėjo kaip dailininkų grupės „Žalias lapas“ narys, buvo hepeningų festivalių AN-88, AN-89 ir NI-90 sumanytojas ir kuratorius. Nuo 1990 m. dirba su režisieriumi O. Koršunovu, sukūrė muziką beveik visiems šio režisieriaus spektakliams, 1999 m. buvo vienas iš OKT steigėjų. 1999–2003 m. vadavo Lietuvos kompozitorių sąjungai, 2000–2006 m. buvo Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos prezidentas, 2003–2008 m. – Lietuvos

kultūros viceministras, vėliau dirbo Vilniaus mero patarėju kultūrai. Šiuo metu yra Jono Meko vizualiųjų menų centro direktorius.

Kompozitorius pelnė „Kristoforo“ apdovanojimą (1998 m.), „Auksinį scenos kryžių“ (2006 m.), Radijo GRA apdovanojimą už geriausią muziką spektakliui tarptautiniame teatrų festivalyje „Kontakt“ Torunėje (2006 m.). 2014 m. apdovanojimas Lietuvos kompozitorių sąjungos premija „Gaivi tradicijos interpretacija“ už Koncertą fortepijonui.

CD „Tremors“ išleido VŠĮ „Riturnelė“, leidinį iš dalies parėmė Lietuvos kultūros taryba.

LMIC INF.

Pašnekesiai apie lėlių teatrą suaugusiems

Kalbamės su „23H50“ kolektyvo nariais iš Prancūzijos

Vilniaus teatre „Lėlė“ šventės šiemet alsuos prancūziška dvasia: gruodžio 28–30 d. čia gastroliaus teatro kolektyvas iš Prancūzijos „23H50“, parodysiantis tris spektaklius suaugusiems: „Didelis karkasas“ (rež. Marion Belot), „Neišvengiami žvėrys“ (rež. Jūratė Trimakaitė) ir „Pliušiniai Ipolito meškiukai“ (rež. Lucas Prioux). Be to, jaunieji kūrėjai lietuvių teatro profesionalams bei į egzaminų sesijas neįklimpusiems studentams ves net keletą kūrybinių dirbtuvių – nuo šešėlių ir objektų iki *muppet'ų* teatro.

„23H50“ – tai teatro kolektyvas, į kurį susibūrė jauni įvairių tautybių lėlininkai, baigę prestižinę Šarlevilio-Mezjero nacionalinę lėlių teatro meno mokyklą (ESNAM). Čia susitikę prancūzai Marion Belot ir Lucas Prioux, rusė Vera Rozanova, brazilė Thaïs Trulio ir lietuvis Jūratė Trimakaitė ryžosi įkurti teatrą nesuprantamu pavadinimu. Tačiau jokios skaičių magijos čia nėra, tik nuoroda į studijų metais jiems galvon įsirėžusį paros laiką: be dešimties minučių vidurnaktį mokykloje nuskambėdavo skambutis, raginantis vėluojančius studentus greičiau keliauti namo. Ne namuose, o gastroliuojančius, repetuojančius, traukiniais iš vieno miesto į kitą skubančius lėlininkus teko atkakliai gaudyti ir šio pokalbio autorei. Tad jūsų, tikiuosi, maloniam skaitymui – iš telefoninių pokalbių, trumpųjų žinučių, elektroninių laiškų lietuviškai ir prancūziškai surankiotas atsakymų koliažas.

Kaip ir kodėl atsидūrė Šarlevilio-Mezjero lėlių teatro mokykloje?

Jūratė Trimakaitė: Po studijų Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje norėjosi gilinti žinias lėlių teatro srityje. O kai su „Lėlės“ teatru nuvykome į festivalį Balstogėje, kur susipažinau su tuometiniais Šarlevilio mokyklos studentais, galutinai apsisprendžiau, kad noriu ten. Mane sudomino, kad sistema ten grindžiama kūrybinių dirbtuvių principu, t.y. per trejus metus susipažįstame su daugeliu lėlinininkų iš viso pasaulio, atvykstančių kelias savaites ten dėstyti. Taip gauname daug įvairios informacijos, susiduriame su skirtingomis lėlių teatro technikomis, galime išbandyti save daugelyje sričių.

Marion Belot: Kitos tokios aukštosios mokyklos Prancūzijoje nėra. Ten studijuojantieji turi galimybę įgyti įvairiapusį išsilavinimą, pažinti lėlių teatrą ne kaip lokalų, o pasaulinį reiškinį, negana to, mokytis daugiatautėje aplinkoje.

Lucas Prioux: Prieš įstodamas į ESNAM dirbau lėlininku keliose trupėse šiaurės Prancūzijoje. Lėlių teatras man atrodė neaprepiamas

ieškojimų laukas, platus ir margas kaip pasaulis. Po kurio laiko supratau, kad mano žinios apie lėlių teatro technikas ir formas yra be galo ribotos. Tais metais Šarlevilyje kaip tik buvo renkama devinta laida...

Daugelis jūsų spektakliuose dalyvaujate keliuose vaidmenyse – kaip režisieriai, aktoriai, dailininkai, butaforai, o Lietuvoje studijas baigęs aktorius retai savo noru nueina į cechą. Ar to išmokote per studijas, ar tokia apskritai teatrinė Prancūzijos tradicija?

J. T.: Prancūzijoje lėlininkas turi daug išmanyti, būti savotišku renesansiniu menininku. Turi, pavyzdžiui, susipažinti su apšvietėjo amato specifika, nes tai padės geriau suprasti kolegą, susikalbėti bendro tikslo, spektaklio, labui. Tačiau man širdžiai mieliausia animavimas ir režisūra, o štai lėles gaminti pabosta.

M. B.: Šarlevilyje išmokau daugelio dalykų: lėlių konstrukcijos, animavimo, kūno plastikos, vokalo subtilybių, dramaturgijos, scenografijos... Tačiau šiuo metu man daugiausiai profesinio ir asmeninio pasitenkinimo suteikia vaidyba, tiesioginė akistata su publika, be to, galiu save išbandyti ir pažinti dirbdama su skirtingais režisieriais. Savo režisūrinio *alter ego* kol kas neišleidžiu į atvirą pasaulį, gal kiek vėliau...

„Neišvengiami žvėrys“

L. P.: Būtent studijų metais ėmiau gilintis į lėlininkystės kalbą, apie kurią anksčiau per daug nesusimąstydavau. Tačiau tos vienintelės savo vietos nesuradau: ir vaidinu, ir režisuuju, ir apšvietėju dirbu, ir garsą, scenografiją kuriu, ir lėles gaminu. Tai man leidžia būti atviresniam, įvairiapusiškesniam, taip pat išvengti nuobodulio! Be abejo, ateis laikas, kai reikės susikonscentruoti. Tačiau esu tikras, kad niekada nenustosiu galvoti apie įvairiausius teatrinius sumanymus, nes tik taip galiu kalbėti apie mane supantį pasaulį.

Kodėl apskritai pasirinkote lėlių teatrą? Kokios jo meninės raiškos galimybės, neprieinamos kitoms meno rūšims, žanrams?

J. T.: Lėlių teatre beveik nėra neįmanomų dalykų – jei, tarkim, nori, kad personažas skraidytų, tai aktorius to niekada nepadarys, o lėlė gali. Lėlė ir numirti scenoje gali taip, kad nesuabejotum. Kitas dalykas yra lėlių teatro įvairovė: tai ir šešėliai, ir *muppet'ai*, ir objektai, kaukės. Be to, mane labai domina lėlės ir aktoriaus santykis – kada reikalingas vienas, o kada kitas? Kokie dramaturginiai dalykai lemia, kad konkrečiam personažui įkūnyti pasirenki aktorių, ne lėlę, ir atvirkščiai. Pavyzdžiui, kurdama „Neišvengiamus žvėris“ žvėrių personažams rinkausi lėles, t.y. laukinių gyvūnų

NUOTRAUKA IŠ „23H50“ ARCHYVO.

iškamšas. Jeigu juos vaidintų aktoriai, nepavyktų perteikti nuotaikos, dingtų netikėtumas, tebūnie tai viso labo akimirka, kai žiūrovas patiki, jog mato tikrą žvėrį.

L. P.: Užaugau su filmais ir serialais, į spektaklius retai nueidavau, o ir tie, kuriuos pamatydavau, sudomindavo retai. Pirmą kartą tikrą žiūrovišką malonumą patyriau žiūrėdamas lėlių spektaklį. Mano nuomone, lėlių teatras labai praturtina dramos teatrą, tiek dramaturgija, tiek teatrine raiška. Lėlių teatre slypi metaforos jėga: lėlė leidžia žiūrovui kitaip, nei vaidinant aktoriui, susitapatinti su personažu; lėlė įkūnija šį tą daugiau nei vyrą ar moterį; metaforiška lėlės prigimtis ir plastiškumas leidžia jai įkūnyti Žmogų plačiąja prasme; ji ir yra metafora. Lėlė, kai ji profesionaliai animuojama, žavi, įtraukia, neramina ir, jei leidžiam sau patikėti jos kuriama iliuzija, tai gali mus nunešti labai toli.

Lietuvoje lėlių teatras pirmiausia yra teatras vaikams. Jūsų kolektyvo repertuare dauguma spektaklių skirti jaunimui ir suaugusiems. Kaip sudomintumėt savo spektakliu paauglį ar suaugusį žiūrovą, kuriam lėlių teatras pirmiausiai primena „Trijų paršiukų“ sceną?

J. T.: Prancūzijoje irgi gajus toks stereotipas, nors čia ir lėlių teatro tradicijos gilesnės, ir įvairovė didesnė. Vis dėlto, man regis, spektaklio adresatą lemia pasirinkta medžiaga. Būna, kad medžiaga piktuoja rinktis lėles, net jei kūrinys ir skirtas suaugusiems. Tačiau žiūrovas neturi galvoti, kad eina į lėlių spektaklį. Juk „Makbetą“ renkiesi todėl, kad tave domina tema, kūrinys. Taip ir su lėlių teatru.

M. B.: Man lėlių spektaklis niekada nebuvo vaikiško spektaklio sinonimas. Lėlių teatrą atradau susipažinusi su Philippe'o Genty spektakliais, kai man buvo septyniolika. Nuo pirmos akimirkos man atrodė, kad lėlė yra nepaprasta priemonė pasakoti istoriją, pasitelkiant poeziją, humorą, metaforą, vaizdą... Kurti lėlių spektaklį reiškia rinktis tam tikrą „teatrinę raišką“. O pati istorija gali būti skirta ir vaikams, ir suaugusiems. Pasakojimo forma jokių būdu nelemia, kokiam žiūrovui skirtas spektaklis.

L. P.: Kadangi lėlių teatrą atradau jau būdamas suaugęs, man tai tarsi įrodymas, kad jis nėra skirtas išimtinai vaikiškai publikai. Lėlių teatras gali prabilti į bet kokio amžiaus žiūrovą. Dėl to, man atrodo, labai svarbu būsimojus lėlininkus mokyti dramos teatro, nes tai leidžia parodyti, kad lėlių teatras yra teatrinė kalba. Ir ta kalba galima pasakyti viską ir bet kokio amžiaus

žiūrovui. Lėlė pati savaime nėra tikslas, o tik priemonė, įrankis. Tačiau koks veiksmingas jis gali būti!

Ką norėjote pasakyti savo spektakliais, kokias temas užkabinti?

J. T.: Savo spektaklyje „Neišvengiami žvėrys“ susitelkiau į mirties temą. Norėjau pažvelgti į ją trimis aspektais: kai ji užklumpa netikėtai, nepalikdama laiko susitaikyti; kai mirtis visuomet greta tavęs, kai nebebėgi nuo minties, kad vieną dieną išeisi; trečiąja istorija pabandžiau pafantazuoti apie gyvenimą po mirties. Tačiau norėčiau pabrėžti, kad spektaklis, nors tema ir rimta, yra labiau tragikomedija. Man norėjosi į šią liūdną, slogią temą pasižiūrėti lengvai, šviesiai, juk yra kultūrų, kuriose mirtis nėra baisi. Kita vertus, man čia buvo svarbi ir mitologinė samprata: gamta kaip kažkas labai galingo, neišvengiamo, prieš ką žmogus yra bejėgis.

M. B.: Spektaklį „Didelis karkasas“ įkvėpė Manu Larceneto komiksai, tai mano diplominis darbas. Norėjau pasigilinti į skirtingų menų – komiksų ir apskritai vizualiųjų menų bei lėlių teatro – sąlyčio taškus ir skirtumus, taip pat atrasti būdą, kaip perkelti į sceną Polzo personažą. Man pasirodė, kad lėlė geriausiai tinka įkūnyti šį dvimetrinį atsiskyrėlį milžiną. Kurdama šį spektaklį nesiečiau tiksliai atpažinti pačią istoriją, norėjau užčiuopti personažo keistumą, pasistengti suprasti žmogų, kai jis meta viską, ką iki šiol gyvenime nuveikė. Spektaklis apie tai, ką reiškia būti visuomenės paraštėse ir kaip skirtingai kartais suvokiame dalykus.

L. P.: Spektaklyje „Pliušiniai Ipolito meškiukai“ leidausi į tam tikrą žaidimą. Fedra ir Ipolitas, kuriuos vaidina dvi aktorės, yra visiškos priešingybės. Siekdama patenkinti uždraustą geismą, viena net persima kitos neurozėmis, taip vildamas suartėti. Spektaklyje norėjau per žaidimą atskleisti jų suartėjimo istoriją, kurioje realybė maišosi, koketuojama su išmone. Šie du herojai bei jų santykis su tikrove ir fikcija tam tikra prasme atspindi mano kartą, kuri užaugo apsupta vaizdų, reklamų, populiariosios kultūros produktų pertekliaus. Stengiuosi kelti klausimą, koks yra santykis tarp mūsų troškimų ir iliuzijų, kuriuos juos gimdo. O atskirti, kas yra tikra, o kas ne, kartais nėra taip paprasta. Šiems dviem herojams žaidimas yra paskutinė ir vienintelė forma, leidžianti išlaisvinti savo vaizduotę, troškimus ir susikurti svajonių gyvenimą: romantišką, kupiną nuotykių, tragizmo.

KALBINO AGNĖ PULOKAITĖ

Drama ir klounada – o : 1

Apie du „Atviros erdvės“ spektaklius

AUŠRA KAMINSKAITĖ

Keletą metų nuolat išgirsti teatro žmones besirūpinant tuo, kad aukštosios mokyklos rengia per daug aktorių. Paprastai daugiausiai kaltinimų žeriamo profesionaliausiai aktorius ruošiančiai Lietuvos muzikos ir teatro akademijai. Jos atstovus užsipuolant, kaip jie drįstą tokiai gausybei žmonių suteikti viltį ir galimybę siekti savo svajonės, kitos (ne švietimo) įstaigos jau ne pirmus metus tęsia jauniems menininkams skirtas programas, atveriančias kelį jų debiutams. Viena tokių – jau dvylika metų „Menų spaustuvėje“ vykstanti „Atvira erdvė“.

Šių metų „Atvira erdvė“ pasižymėjo žanrų įvairove: sunkiai apibrėžiamas teatrinis vyksmas, šiuolaikinio šokio, dramos bei klounados spektakliai. Dažnam žiūrovui naujiena tapo ne tik patys kūrėjai, bet ir jų pristatomos scenos menų formos. Plačiau norisi pakalbėti apie du paskutinius šiame projekte pristatytus darbus. Vienas jų – dramos spektaklis, kuriuo Lietuvoje prisi-statė studijas Škotijoje baigusi Rasa Niurkaitė. Kitas – pirmasis Lietuvos teatro scenoje klounados spektaklis.

Rasos Niurkaitės spektaklio „20 sezonų“ anonsai skambėjo intriguojančiai. Jaunoji režisierė atsivežė jį iš Glazgo, kur Škotijos karališkojoje konservatorijoje vienus metus studijavo teatro režisūros magistrantūroje – jo eskizas buvo rodytas festivalyje „On the Verge“. Antra, meno pasaulio žmones visuomet domina spektakliai apie juos pačius, o šis žadėjo istorijas žmonių, kurie savo ar ne savo noru nustojo šokti baletą. Ir nors spektaklis įvykiu netapo, jį stebėti buvo įdomu. Kūrybinės trupės klaidos pasirodė pakankamai akivaizdžios, o tai lengvina užduotį kalbėti apie šį darbą.

Pirmiausia, visi spektaklio elementai atrodo nesuvaldyti. Netradiciškai panaudota Kišeninės salės erdvė, surinkti trijų skirtingų kartų aktoriai, režisierės parašytas

biografinėmis istorijomis paremtas tekstas – visa skamba patraukliai, tačiau ir scenografija, ir aktorių darbai, ir perėjimai, ir muzikos ar garso įrašų naudojimas taip ir nesugulė į vientisą koncepciją.

Veiksmo erdve Niurkaitė pasirinko žiūrovams sėdėti skirtas pakylas – trys aukštai šiek tiek padidino vaidybos plotą, tačiau tai netapo spektaklio privalumu. Aktorius Dainius Jankauskas, lakstydamas pakylomis ratais ir aukšty-nžemyn, nuolat neišsitemko erdvėje: įsibėgėjęs susidurdavo su grotomis ar siena, o jam sustojus sustodavo ir energijos tėkmė. Panašios problemos lydėjo visą spektaklį – dažnai atrodė, kad tuoj prasidės veiksmas, tačiau veltui, „20 sezonų“ taip ir liko tik eskizu ar pjesės skaitymu.

Koją pakišo ir siauroka tema. Anot Niurkaitės, baletu šokėjų patirtis ji naudojo tik kaip atspirtį pokalbiui apie žmones, aplinkybių priverstus atsisakyti iki tol siektų svajonių ir pakeisti gyvenimą 180 laipsnių kampu. Tačiau tema praplaukė paviršiumi kaip trys konkrečios istorijos, kurios nežinia kodėl mums turėtų rūpėti. Nė vienas iš aktorių (šiek tiek išskirti galima tik Aldoną Janušauskaitę), regis, nesuvokė savo personažų priešistorės, jų emocijos dažnai atrodė neaiškios, nemotyvuotos. Tikėtina, kad dėl to spektaklis liko be pabaigos – aktoriai sėdėjo ant pakylų, poetiškai ir sentimentaliai kalbėjo apie savo emocijas, o tada užgeso šviesos. Nesikeičiant aktoriams, nematant personažų raidos ir pozicijos, neat-sirado ir kulminacija bei atomazga. Niekur neatvedė nė viena istorija. Kas iš to, kad šių žmonių likimai tokie? Dėl kokių savo savybių ar sprendimų jie atsidūrė ten, kur dabar yra? Tai natūraliai kiekvienam žmogui kylantys klausimai.

Didžioji dalis Niurkaitės padarytų klaidų primena patirties neturinčio studento klaidas. Tikėtina, kad profesionalus žvilgsnis iš šalies būtų padėjęs suvaldyti turimą medžiagą. „Atvira erdvė“ jau kelerius

„20 sezonų“

NUOTRAUKA IŠ „ATVIROS ERDVĖS“ ARCHYVO

metus atrinktiems kūrėjams siūlo rinktis kuratorius, kurie padėtų kūriniui „atsistoti ant kojų“ ir „išsivai-lyti“. Rasa Niurkaitė tokio žmogaus neturėjo ir, regis, nepageidavo.

Kitokia paskutinės šių metų „Atviros erdvės“ premjeros situacija. Kito-kie lūkesčiai, kitoks rezultatas, kitoks poveikis publikai. Indrė Lencevičiūtė, kaip klounė debiutavusi teatro sce-noje, apdairiai pavadino pasirodymą „Klai da“, tačiau klaida neįvyko.

Lietuvoje kol kas neturime šiuolaikinės klounados specialistų. Ta-čiau pirmuosius žingsnius šioje srityje prieš kelerius metus žengė „Gydytojai klounai“ (tarp jų ir Lencevičiūtė), kurie, daug nevie-šindami, nuolat rengia kūrybines dirbtuves ir tobulina ne tik savo specializacijos, bet ir bendruosius klounų įgūdžius. Vilniuje ne kartą lankėsi pasaulyje pripažinti klounados meistrai ir mokytojai, tačiau užsiėmimai vyko uždarame rate. O tokie seminarai būtų naudingi ir dramoms aktoriams, gal padėtų jiems paprasčiau žiūrėti į savo profesiją ir atsikratyti daugybės kūrybą kraus-tančių baimių.

Minėtoje Škotijos karališkojoje konservatorijoje dėstantis Lucienas Lindsay MacDougallas sako, kad klouno sampratų yra tiek, kiek yra žmonių. Lietuviams geriau žinomi, be abejo, tradicinio cirko klounai (pvz., Slava Poluninas iš Rusijos).

Žinome ir Charlie Chapliną, Jimą Carrey, tačiau tik nedaugelis žvel-giame į juos kaip į klounus. Kitaip tariant, geriausių klounados pavyz-džių žmonės nesuvokia kaip klounados, tad požiūris į šį žanrą išlieka stereotipiškai neigiamas. Kažin, ar Lencevičiūtė kūrė „Klai dą“ siek-dama laužyti stereotipus, tačiau pa-vykęs spektaklis natūraliai tai daro.

Klaida – Lietuvoje gyvenanti emigrantė, kalbanti su akcentu, dir-banti valytoja ir trokštanti susirasti vyrą. Kiekvieną skelbimą (pažinčių portalui?) ji palydi etudu, parodan-čiu, ką iš tiesų reiškia viliojantis tekstas. Toks yra spektaklio rėmas ir to klounui, ko gero, turėtų pakakti. Būdamas gana universalus scenos menininkas, klounas vis dėlto nėra aktorius, aiškiai žinantis, ką ir kada turi pasakyti ar padaryti. Žinoma, rėmai reikalingi kiekvienam pasiro-dymui, tačiau didesnę veiksmo dalį nulemia publikos reakcija, scenoje vykstantys nesklandumai ir pana-šiai – įdomiausia tai, kas yra arba atrodo suimprovizuota.

Sunku kalbėti apie „Klai dą“ jau vien dėl to, kad klounados spek-taklis labai priklauso nuo konkre-čių aplinkybių. Stebint pasirodymą buvo gana akivaizdu, kad Lencevi-čiūtei reikės įdėti dar daug darbo mokantis improvizuoti, – kaskart publikai sureagavus ne taip, kaip klounė tikėjosi, ji jaučiasi nejaukiai.

Aktorė laukia konkrečių reakcijų, o jų nesulaukusi bando, pavadinkim, beviltiškomis priemonėmis sukelti tai, ko nori. Spektaklio žavesys su-stiprėtų, jei klounė iš žiūrovų reak-cijų kurtų tolesnį veiksmą ir išeitų už saugumo zonos ribų. Reikia tikė-tis, kad „Klai da“ bus rodoma ilgai ir Lencevičiūtė turės laiko ir progų ieškojimams.

Kalbant apie šio spektaklio ri-bas, jis, kitaip nei „20 sezonų“, tu-rėjo net du kuravimo etapus. Viena vertus, sudėlioti taškus ir išgryninti temą padėjo klounados profesiona-las Gary Edwardsas. Buvo ir Lon-done veikiančios trupės „Spymon-key“ nario Aitoro Basauri patarimų, vieną įvardino ir pati Indrė: „Klou-nas niekuomet neįveikia problemų lengvai.“ Kita vertus, po peržiūros spektaklį ėmėsi kuruoti „Atviros erdvės“ komisija. Lyginant su per-žiūra, premjera buvo gerojai pasi-keitusi. Nebeliko tam tikrų „šiukš-lių“, kurios erzino ir tempė laiką peržiūroje, viskas tapo kur kas la-biau struktūruota ir tvarkinga. Tai būtų pravertę, tarkim, „20 sezonų“, tačiau „Klai doje“, ko gero, ne vi-sai atitiko žanro pobūdį. Čia dera palikti daug laisvės kūrėjui, ypač kai matai, kad darbas eina teisinga linkme. Suvaržyta formos reikala-vimų Lencevičiūtė, tikėtina, kiek persistengė pernelyg ilgai „kankin-dama“ žiūrovus, galbūt bandydama suteikti spektakliui gyvybės ir natū-ralumo. O stingant improvizacijos ir klounados technikos, tokie ban-dymai kol kas nepasiteisino. Ir vis dėlto debiutas sėkmingas.

Programos „Atvira erdvė“ stiprybė ir išskirtinumas – laisvė bandyti ir klysti. Komercinės sėkmės čia ne-numatysi ir, reikia tikėtis, ji netaps svarbiausiu atrankos kriterijumi. Antraip „Klai da“ tikrai nebūtų iš-vydusi scenos. Norėtųsi palinkėti studijuojantiems aktoriams imti pavyzdį iš Indrės ir patiems ieš-koti netradicinių savirealizacijos būdų. Nes jų yra daugybė, tik kol kas tenka ieškoti jų užsienyje.

Anonsai

Mirgą Gražintę netikėtai keičia Martynas Stakionis

Gruodžio 19 d. Vilniuje ir 21 d. Klaipėdoje rengiamuose simfoninės muzikos koncertuose prie Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro (LNSO) dirigento pul-to turėjusią stoti dirigentę Mirgą Gražintę–Tylą netikėtai keičia Martynas Stakionis.

Susirgus ir į Lietuvą negalint atvykti lauktajai dirigentei ją ne-atsitiktinai pakeis jaunasis kolega M. Stakionis. Jis tiesiogine prasme

eina M. Gražintės pėdomis ir jos patarimu studijuoja Hamburgo aukštojoje mokykloje pas tą patį dirigavimo profesorių Ulrichą Windfuhrą, pas kurį mokėsi ir Mirga. Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos absolven-tas, tarptautinio J. Vītulio choro dirigentų konkurso nugalėtojas iš karto po mokyklos baigimo išvyko studijuoti svetur. Tad talentingo di-rigento pasirodymai Lietuvoje in-triguoja ne ką mažiau nei visada laukiamos M. Gražintės.

Martynas Stakionis su LNSO ir smuikininke Justina Auškelyte publikai pristatys programą „Mu-zikinė šiaurės pašvaistė“, skirtą

kompozitoriaus Jeano Sibeliaus gimimo 150-mečiui. Lietuvos pu-blika išgirs vienintelį J. Sibeliaus Koncertą smuikui, jo muzika po premjeros buvo apibūdinama kaip „hipnotizuojantys šiaurietiškos žie-mos peizažai, kuriuose tapoma bal-tai ant balto“. Dar skambės Sibeliaus „Leminkaineno siuita“, op. 22, pri-minsianti apie didvyrį Leminkai-neną ir jo žygius, aprašytus garsia-jame Kalevalos epe.

Sibeliaus Smuiko koncertą grie-šianti jaunosios lietuvių kartos smuikininkė Justina Auškelytė jau ne vienus metus džiugina mūsų ir užsienio klausytojus puikiais pasi-rodymais. Ji pelnė apdovanojimų

svarbiausiuose respublikiniuose ir tarptautiniuose smuikininkų kon-kursuose Lietuvoje: keturis kartus iš eilės tapo respublikinio B. Dva-riono konkurso laureate, 2008 m. tarptautiniame B. Dvariono kon-kurse apdovanota *Grand Prix*, tarp-tautiniame S. Sondeckio ir respubli-kininame R. Katiliaus konkursuose iškovojo pirmąsias vietas, o prestiži-niame III tarptautiniame J. Heifetzo konkurse – II premiją. Smuikininkė ne kartą pelnė garbingus apdova-nojimus ir konkursuose Latvijoje, Čekijoje, Rumunijoje. Niujorko Juilliardo mokykloje J. Auškelytė studijavo prof. Stepheno Clappo ir prof. Laurie Smukler smuiko klasėje,

2015 m. igijo muzikos magistro laipsnį. Ji toliau tobulina meistriškumą lanky-damasi pas savo ilgamečius mokyto-jus prof. Pavelą Bermaną ir prof. Bo-risą Kuschnirą, kviečiama dalyvauti svarbiausiuose mūsų šalies muzikos festivaliuose, griežia su pagrindiniais Lietuvos simfoniniais ir kameriniais orkestrais.

LNS orkestrui M. Stakionio di-riguojama, J. Auškelytės griežiama programa „Muzikinė šiaurės paš-vaistė“ skambės gruodžio 19 d. 19 val. Lietuvos nacionalinėje fil-harmonijoje ir gruodžio 21 d. 18 val. Klaipėdos koncertų salėje.

LNF INF.

Šešėlių aukštumos

Pranas Gailius (1928–2015)

Gruodžio 12 d. Paryžiuje mirė tapytojas ir grafikas Pranas Gailius. Gimęs netoli Mažeikių, baigiantis Antrajam pasauliniam karui pasitraukęs į Vokietiją, paskui Strasbūre studijavęs Prancūzų kultūros institute (Institut de la civilisation française), o Paryžiuje – Fernando Léger dailės studijoje, jis kūrė ekspresyvius tapybos ciklus ir dailininko knygas pagal Kazio Bradūno, Oskaro Milašiaus poeziją ir Witoldo Gombrowicziaus neparašytą pjesę. Lietuvių liaudies vizualinės kultūros prisiminimus Pranas Gailius jungė su modernia dailės kalba, kurioje galima atsekti gesto tapybos, tašizmo, Rytų meno įkvėptos kaligrafijos pėdsakų. Prisimindami menininką pateikiame fragmentus iš jo pokalbio su Simona Makseliene.

Turėjau dirbtuvę nuokalnėje. Nors buvo daug pietų saulės, dirbau šešėlyje. Visuomet noriu suderinti aukštumą su giluma. Ir tas ateina iš lietuviškų dainų: gluosnis aukštai, o bernužėlis kažką daro apačioje. Man nėra aukštai be žemai. Ir, be to, tuo metu norėjau reikštis kaligrafiškai. Man reikėjo išreikšti potvynio, kuris suveda aukštumą ir žemumą, jausmą. Aš galiu žiūrėti horizontaliai, tačiau norėjau išreikšti ir vertikalių – kritimo – jausmą, kai leidžiu kristi daiktui, tačiau ne pagal gravitacijos dėsnį, o matant visą jo kritimo trajektoriją. Pasaulį išgyvenu

kaip kritimą: nuo šviesos į šešėlį, nuo šešėlio į šviesą. Vertikalumas čia tampa labai svarbus. Kai yra kritimo jausmas, atsiranda labai gilus išgyvenimas, persmelkiantis visą aplinką, kuri krenta kartu.

Kas yra baisu, dažniausiai yra labai gražu. Tai nėra vien juoduma, kaip moters plaukų masė. Noriu, kad mano patirtas jausmas įgytų plastinę išraišką. Panašiai kaip moteris, kuri atmata plaukus: čia yra ir masė, ir banga, ir gestas, ir kritimas iš viršaus į apačią. Tai yra gestinė tapyba.

Mano gestinė tapyba nėra vien tik susijaudinimas, ūpas. Tai yra kažkokio jau egzistuojančio dalyko atvėrimas ir išraiška. Kad darbas būtų gyvas, reikia gesto ir greičio, su kuriuo tas gestas atliekamas ir kuris leidžia atsirasti prasmei. Nereikia maišyti gestinės tapybos su Sizifo akmens riedėjimu. Tačiau drauge tos pilnatvės siekimas – tai Sizifo darbas. Kartais matai mano darbuose labai aštrią liniją – tarsi žaibą. Tai liudija galutinę geismo išraišką plastine forma. Tapyba yra procesas, gyvenimo išraiška. Čia kaip duoti į snukį. Arba išgerti gyvybės eliksyro. Pradėti galima iš lėto.

Pradedu dažnai nuo rūko. Tai pirmas sluoksnis. Tada – tolesnis pasiruošimas. Tai intensyvėja, tampa plastiška, tapybine kalba, bet vis dar – laukimas. Ir staiga blyksteli žaibas. Ne, trenkia, su griausmu.

Taip gimsta kūrinys. Tai aukščiausio laipsnio intelektualinis veiksmas. Tu gal maneisi tai sukūręs, bet esi tik priemonė tam įsikūnyti.

Spalvą jaučiu kaip uolą ar lietų. Tuomet ji ateina pati iš savęs. Spalva turi svorio, kurį reikia išgyventi fiziškai, kaip žemę, kaip uolieną. Bet ji yra ir kaip lietus, kuris užaina netikėtai iš dangaus ir kurį perskrodžia paukščio riksmas.

Man ne spalvos patinka, o jų santykiai, jų susidūrimai. Spalvą naudoju kaip kompozicinę priemonę. Aš žinau, kad pirma reikia išspręsti kompozicinę užduotį, tuomet spalvos savaime susiras savo vietas. Kai įeini į tapybą, kada ji pradeda virti – viskas išeina lauk: ir spalva, ir skonis, tad tuomet reikia viską daryti labai greitai, gaudyti tą momentą.

Kompozicija – sudėtingiausia tema. Jaunystėje labai taškiausi tapydamas. Vėliau ėmiau jos mokytis muziejuose. Mano visų darbų esmė ir yra kompozicija. Turiu erdvę ir turiu ją sukomponuoti. Todėl pernelyg nesižaviu tais dailininkais koloristais, kurie susikoncentruoja į spalvinę gamą – dažniausiai kompozicijos sąskaita.

Provanse gyvenu gamtoje ir nuolat matau vabzdžius, paukščius. Koks gyvenimas yra gražus!

Gestinė tapyba yra kaip sėjėjo judesys. Tai toks reikšmingas rankos mostas, kurį galima prilyginti atsisveikinimo gestui, meldimosi,

G. SAVICKIO NUOTR.

laiminimo arba, dar geriau, – sėjėjo gestui. Tai tarsi baletas ar architektūra – rankos pakėlimas su sėklomis, mostas, pirštų atlenkimas ir sėklų išbarstymas po dirvą. Arba kunigas, kuris žegnoja bažnyčioje tikinčiuosius, – mano gestas yra tiek pat reikšmingas. Ir tas gestas tarsi struktūruoja visą aplinką, suteikia jai peizažą. Mano ranka, kai tapau gestiškai, panaši į tą kunigo ar sėjėjo, o drauge tai statybininko ranka. Aš labai ilgai studijavau kompoziciją, ypač mokiausi iš Poussino, renesanso meistrų. Taigi, savo gestu turiu sukurti tą geometriją, o per ją ir visatą. Čia toks demiurginis momentas. Mano gestas turi nešti prasmę ir kurti popieriuje architektūrą. Ir tai nėra vien momentinis dalykas, tai stebuklas, malonė, bet ir ilgas procesas,ėjimas link to.

Žmogiški išgyvenimai struktūruoja mano *gestuelle* kaip architektūrą, struktūruoja ją į kolonas ir fundamentus. Kai tą pastebėjau, pradėjau gestus taupyti. Emocija

virsta architektonišku tapybiniu įvykiu.

Labai svarbus darbo formatas. Tapymas prasideda nuo formato pasirinkimo. Panašiai žmogaus akis gimsta nuo kojų – ne, nuo dar žemiau. Tarsi paukščio, kuris pakyla nuo žemės ir ant kažko atsitupia, trajektorija. Taip ir mano linija: ji nuo pat pradžios, bekildama, jau žino, kur link juda ir kur užsibaigs. Kildama ar krisdama ji žino, kad pagimdys kitą liniją, arba susitiks, ar kirs kitą liniją. Taigi, linija yra gyva, ji vystosi, gimdo, žūsta. Tai savotiškas nuotykis dailininkui – sekti linijos, kuri išeina iš jo, trajektoriją. Čia dar galima sulyginti su vandens užvirimo akimirka: kai vanduo ima burbuliuoti, virti, tuomet viskas ima vykti savaime, pagal savo programą: kažkas grimzta, kažkas iškyla, – keičiasi materija. Arba kaip vėjas pučia – pažiūrėk, kiek sėklų jo gūsis neša!

kinaseinapermiesta.tumblr.com

Paroda Nacionalinėje dailės galerijoje

MONIKA GIMBUTAITĖ

Pavargę nuo vaizdų ir žinių srauto, apatiškai *scrolliname* žemyn. Ši šiuolaikinį žmogų apibūrinanti veiksmą galima sustabdyti tik labai trumpam ir labai paveikiomis priemonėmis – pavyzdžiui, videofilmuku su žaidžiančia kate. Jei katės filmo į tekstą įdėti negali, tai rašai trumpai. Sentencijomis, tezėmis, lozungais. Ir bent jau gausiai iliustruoji.

Sako, kad žmonės nebesugeba kitaip priimti informacijos. Realybę suprantame fragmentiškai, iš informacijos srauto išnyrančios žinutės greit nugrimzta į ją atgal. Amžiams. Šis principas galioja ne tik socialinių tinklų paskyroms ar žiniasklaidos priemonėms, bet ir parodomis.

Nieko keisto, kad šiuo fenomenu vadovaujasi ir jį analizuoja *post-internet* ar medijų menininkai, bet nustembi srautinę *Facebook* struktūrą išvydęs iš esmės istoriografinę funkciją atliekančioje parodoje. Nacionalinėje dailės galerijoje

Parodos vaizdas

T. KAPOČIAUS NUOTR.

atidaryta kino tyrinėtojos Sonatos Žalneravičiūtės inicijuota paroda „Kinas eina per miestą“ žiūrovams pristato iki šiol nepažintą Vilniaus kino teatrų istoriją. Parodoje galima išvysti miesto kino teatrų žemėlapi bei susipažinti su įvairiausiais rašiniais juose – nuo etatų sąrašų ir kino teatrų afišų iki suvenyrinių prekių ir Lietuvos kino istoriją kūrusių žmonių liudijimų. Objektai

ilustratyvūs, simptomiški, kai kurie – netikėti, sudominantys, įtraukiantys. Tačiau nė vienas iš jų neskiriama per daug dėmesio. Atrodo, kad parodos sudarytojų tikslas buvo sąmoningai sukurti archyvinės informacijos srautą, formuojantį bendrą laiko, vietos, kultūrinio lauko paveikslą, kurio detalės nublanktų prieš pačios drobės dydį ir objektų gausą.

Paroda suskaidyta į tris erdves – platų koridorių, jame įrengtą klausotrofinę kubą ir smarkiai nuo jų nutolusią didžiąją parodos dalį. Pastaroji suprojektuota plastiku apgaubtoje pritremdytoje erdvėje. Šis sumanymas ne tik formuluoja celiuloidinės kino juostos metaforą, bet ir kuria „ateities praeityje“ įspūdį – tokį, kokį galime išvysti šiandien žiūrėdami 8-ojo dešimtmečio filmus apie 2000-uosius. Kita vertus, kritikui tai tik į naudą. Į plastiką tiesiogine to žodžio prasme įsprausti eksponatai dar labiau pabrėžia objektų atkirtį nuo šiandienos ir vienas kito. Eksponuojami padrikai, be platesnių vizualinių ir tekstinių nuorodų, parodos objektai netenka savo svorio ir vertės matų, tampa pavieniais kino istorijos fragmentais, nesusietais ne tik parodos koncepcijos, bet ir kultūrinių, istorinių, socialinių jungčių. Juk skirtingų dešimtmečių kino programas jungia tik tas faktas, kad tai – kino programos. Jų buvo daug. Kai kurios lenkiškai, kai kurios lietuviškai. Kartais

buvo rodomi filmai juokingais pavadinimais, rašomi patoso kupini programų pristatymai. Štai šios informacinės žinutės po parodos liko mano atmintyje. Kaip ir senas kino projektorius pačiame ekspozicijos viduryje. Nes čia juk apie kiną.

Režisieriaus Almantas Grikevičius dokumentinis filmas „Laikas eina per miestą“ (1966 m.), kurio pavadinimas perfrazuotas ir paskolintas šiai parodai, taip pat ganėtinai fragmentiškas, iš skirtingų poetinių metaforų sudurstytas kūrinys. Apie miestą ir kiną bei jų nepaneigiamą tarpusavio ryšį. Tačiau Grikevičius savo filme reflektuoja realybę; praeitį, dabartį ir poezijos jungtį. Jo kuriamas miesto portretas – iš savarankiškų epizodų meistriškai sukurtas vientisas filmas. Galbūt 2015 m. vientisumas neturėtų būti vertybė. Bet jei kinas praeina per miestą, o mes tik sekame jo žingsnių žemėlapi, nebandydami analizuoti judėjimo krypčių ir santykių, galėtume šiai kelionei paprasčiausiai sukurti socialinį tinklalapį. Manau, tai net būtų įdomiau.

Tylos laipsniavimas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

pravažiuoja nebent širmių tempiamos baltos karietos.

Bet Krokuvoje buvome trumpai ir, kaip kokie makdonaldiniai turistai, lankėme tik lietuviškas parodas. Tiesa, nespėjome pamatyti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio „Lietuviškos pasakos“, iš Vilniaus atvežto Žygimanto Augusto heraldinio gobeleno Vavelio pilyje, o Žydų mokslineio instituto YIVO veiklai Vilniuje skirta paroda jau buvo pasibaigusi, kaip ir Krokuvos knygų mugė, kur Lietuva buvo speciali viešnia. Mačiau tik XII Baltijos trienalės parodą „Milijonas linijų“ („Milion linii“ / „A Million Lines“) šiuolaikinio meno galerijoje „Bunkier Sztuki“ ir fotografijos parodą „Ramus gyvenimas“ („Spokojne žycie“ / „Quiet Life“) japonų meno ir technologijų muziejuje „Manggha“. Pastarąją čia ir pakomentuosiu, nes įdomu, kaip mūsų fotografiją mato lenkų kuratoriaus.

Wojciechas Nowickis, žinomas ir kaip rašytojas bei kulinariinių recenzijų autorius, ne šiaip pristatė kieno nors pasiūlytus kūrinius, bet daug kartų lankėsi Lietuvoje, naršė po Lietuvos fotomenininkų sąjungos archyvus, lindėjo pas Algirdą Šeškų ir peržiūrinėjo seniai užmirštų kontaktinių atspaudų šūsnis. Mat jis kūrė parodą-tekstą apie „tyliąją“ fotografiją – į giliausius kultūros kodus prasismelkusią nuobodulio estetiką (anotacijoje jis mini ir mano aprašytą absurdo jausmą, kasdieniško objekto banalumą, „ramaus gyvenimo tekėjimą tarsi anapus laiko“). Anot jo, tokia fotografija gyvavo užribio zonoje ne tik 9-ajame dešimtmetyje, bet ir anksčiau, kai daugelis entuziastingai fiksavo modernėjantį gyvenimą ar vykdė valdžios užsakymus. Sovietmečiu oficialiai įteisinta ir išpopuliarinta fotografija parodoje pristatyta kaip kontrapunktas „tyliajai“ netikėtu pavidalu: Nowickis paėmė žymiausius to laiko albumus – „Nemuno vingiuose“, „Šalis ta Lietuva vadinas“, „Vilniaus šiokiadieniai“, „Lietuvos Nerija“, „Mūsų šeima“ – ir nufotografavo atvartus, taigi eksponavo fotografijos leidinių fotografijas. Tai šurpiai graži praeities rekonstrukcija – jos grubūs kontrastai rėkte rėkia, kaip reikia matyti Lietuvą, koks turi būti *fotoMenas*. O kartu atrodo, kad Lietuvos fotografija po keturiasdešimties metų žiūri į save pačią ir stebisi perdėtu optimizmu.

Tų pageltusių puslapių vartyti negalima – fotografuodamas knygas kuratoriaus tarsi užantspauduoja po „reikšminga forma“ paslėptą ideologinį paveldą. Jis laukia ateities Vito Luckaus, kuris vėl karpys vaizdus ieškodamas tikrumo, prarandamo žinant, kaip reikia nufotografuoti tikrovę. Neatsitiktinai du Luckaus knygos „Požiūris į senovinę

fotografiją“ atvartai konceptualiai užbaigia parodą, tarsi suimdami ją visą kaip medijos praeitį.

Štai šiame senesnės ir naujesnės senovinės fotografijos rėme parodos lankytojas pirmiausia, dar neįėjęs pro stiklines duris, pamato išdintą nuotrauką: iš dviejų sunkvežimių kyla balti dūmai, danguje susijungiantys į juodą grybą. Ar tai katastrofa? Ar mistinis apsireiškimas? Atsakymų nebus, nes Šeškus savo fotografijų nepavadina, be to, atspausdina per tamsiai – detalės susilieja (tik geriau išsižiūrėjusi minėtoje fotografijoje pastebiu mergaitę baltais kaspinais ir languotu sijonu, regis, irgi fotografuojančią dūmus, plokščią milicininko kepurę, Vilniaus panoramą, dar nesudarytą stiklinių dangoraizijų). Šeškaus fotografijos – ne įvykių dokumentai, bet nepaaiškinami būties virptelėjimai, tvyrojimas neapibrėžtoje dabartyje nežinant, kas bus, kai tikrovė tarsi stabteli ir susimąsto, kai menas įlenda kaip viela po nagu ir jau skauda. Būtent tokia fotografija Lietuvoje labiausiai traukia lenkų kuratorių – ta, kuri „pažadina iš palaimos“ ir „nepastebimiems dalykams suteikia kosminę dimensiją“.

Toks yra ir parodoje besisukantis Algimanto Kunčiaus filmas – 1982 metais į Lenino (dabar Gedimino) prospekte vaikstančius žmones iš viršaus žiūri stiuko erelis, tarsi ruoštųsi pulti. Pastatų sienose kamera atranda šviesos gotiką, o klostėtuose moterų sijonuose – antiką, bet staiga vitrinoje Kunčius pastebi paprasčiausiai sukrautas bulvių rezgines ir dekonstruotą save patį – tik kameros objektyvu uždengtą veidą ir dienos ritmą mušančią koją. Pakeliui jis vis žvilgčioja į erelį. Besikartojanti akmeninio stebėtojo figūra primena ne tik apie visur esančius ideologinės tiesos prižiūrėtojus, bet ir šviesiosios kasdienybės trapumą. Nes Kunčiaus ir Šeškaus beveik lengvabūdišką mėgavimąsi fotografavimu parodoje pertraukia propagandos, represijų, prievartos ženklai Iljos Fišerio, abiejų Vytautų Stanionių, Broniaus Kazlausko, Gintaro Zinkevičiaus ir Indrės Šerpytytės fotografijose: piliečių kontrolė, mirtis, demonstracijos, tremtis, beprasmiškai einantis laikas sovietų kariuomenėje. Į dirbtines situacijas perkelti kūnai automatiškai atlieka primestus veiksmus, fotografija tai automatiškai dokumentuoja vis kartodama kompozicijų klišes, bet tarsi netyčia parodo, kokie pažeidžiami tie kūnai, kurių savininkų mintys atitrūkusios nuo to, kas vyksta, o veiksmas tingsta, lėtėja grimzdamas į absurdo pelkę. Užuoť stebėję aštuntosioms okupacijos metinėms skirtą sporto renginį 1948 m., mes matome, kad vežimu atvažiuoja giltinė, tik vietoje kaukolės – dujokaukė (Fišeris),

matome, kaip parade transparentus nešančios moterys galvoja, ar spės nusipirkti duonos (Stanionis), kaip sovietinės armijos šauktinio veidas neišduoda, ar jis *diedas*, ar *dūchas*, ar budelis, ar auka (Zinkevičius). Meno kūrimu neužsiėmusi fotografija tiesiog būna savo vietoje, savo laiku ir leidžia gyvenimui įtekėti į fotoaparato dėžutę, palikti šviesos atspaudus, nes kito laiko nebus.

Kitame laike apie tuos pačius dalykus jau kalbama kitais būdais. Šalia Kazlausko tremties nuotraukų Indrės Šerpytytės ciklas „Tylos būvis“ (2006) ištinka tarsi nušvitimas. Vargano žmonių gyvenimo ir mirties Sibire vaizdai rodo tik represijų pasekmes – istorija žinoma, priežastys išnagrinėtos, skiriasi tik pavardės ir veidai. Kitaip nei Antano Sutkaus „Pionierius“, jie nėra dvasingi ar mąslūs. Įsmeigę akis į mus jie klausia: „Kodėl? Už ką?“ Tie patys klausimai grindžia ir Šerpytytės ciklą, skirtą neaiškiomis aplinkybėmis žuvusiam tėvui, Lietuvos saugumo tarnybos vadovui (jo netekusi šeima emigravo į Didžiąją Britaniją). Kitaip nei detalėmis gaudžiančiose dokumentinėse nuotraukose, vienuolikoje juodų kvadratų tėra tik keli ryškumu rėkiantys objektai: uniforminė kepurė, ant šono paverstas telefonas apvyniotu laidu, atverstas gimimo liudijimas, parvirtusi kėdė, baltų lapų stirtos, dokumentus naikinantis prietaisas, moters rankos tarsi stovint prie mirusiojo ir t.t. Tie parversti, surišti, pjaustomi daiktai yra ir „aukos“, ir buvimo nežinios vakuume simboliai, susiejantys skirtingų laikotarpių patirtis. Čia jau nebelieka abejonių, kad ir lenkiškame, ir angliškame parodos pavadinime užšifruota dviguba prasmė: ne tiek „ramus gyvenimas“, kiek tylus. Ramus nebent skaitant ironiškai.

Taigi nors fotografijos kalba keičiasi, Nowickiui rūpi parodyti tai, kas nesikeičia – fotografijos panaudojimą galiai įtvirtinti ir nebylias fotografijos išdavystės apsimentant tikrove, represijų metodus, kuriuos viena sistema perima iš kitos, ir nutildytųjų protestą. Jis stoiškas, nors ir nepalenkiamas Mildos Drazdauskaitės portretuose – ji nefotografavo nei tremtinių, nei disidentų, tik savo pažįstamus ar keliaujant geležinkeliu atsitiktinai sutiktus nepažįstamuosius. Suvoki, kad tie nematomi paribių gyventojai, pilkieji sovietijos piliečiai – tai visi anuometiniai „mes“. Tie kasdienybės herojai žiūri į objektyvą taip, tarsi žinotų, kad kitaip nebus, o šalia ant stalo išdėlioti lapai iš Zinkevičiaus „Kareivio dienoraščio“ šaiposi iš saviapgaulės ritualų gaminant nesamo heroizmo memorialus.

Jei viskas tuo ir baigtųsi, paroda būtų dar vienas atminties aktas,

Algirdas Šeškus, be pavadinimo. 8–9-asis dešimtmetis

politinis kaltinimas sovietinei okupacijai, kuri jau nugalėta. Bet su palengvėjimu atsidusti trukdo per kelis dešimtmečius išsidriekusios Rimaldo Vikšraičio „Pavargusio kaimo grimasos“, jau kelerius metus verčiančios raukytis jo parodas užsienyje pristatančių diplomatų veidus. Juk baisu pripažinti, kad šie apgirtę veidai, nevalyva aplinka, kurią tik šiek tiek užtušuoja cigarečių dūmai, nudėvėti kūnai, iš savo pačių kvailumo besišaipantys žmonės „reprezentuoja Lietuvą“. Tarp jų gyvenantis Vikšraitis, kaip koks neįgalus Dantė, juos ragina suvaidinti savo „Velniškąją komediją“, o jo fotografijos trukdo apsimesti, kad Drazdauskaitės, Zinkevičiaus, Šeškaus, Luckaus, Stanionio pilkieji žmogeliai niekur nedingo, tik yra išmesti iš pablizgintos naujojo gyvenimo reklamos, kur viskas tik „gerėja“, rodikliai tik auga. Šie „nevykėliai“, „bomžai“, „runkeliai“ dabar išmesti iš socialinės sąmonės, panašiai kaip nepatekdavo į „gražiąją šalį“ reprezentuojančius sovietmečio albumus.

Nei tokių, nei kitokių žmonių neleidžia pamatyti ir Gyčio Skudžinsko „Albumas“. Atidarytos ir uždarytos medinės dėžės, kuriose sudėtos užverstos nuotraukos, yra dvilypis dabarties atsakymas Luckui. Juk tai – irgi požiūris į senovinę fotografiją, surinktą sendaikčių turguose. Šis nematomų vaizdų „albumas“ simboliškai užverčia parodą, tarsi jau reiktų gintis ne nuo kompozicinių klišių, bet nuo pačių vaizdų, nes jie vis tiek nieko nepaaiškina ir nieko nepadeda išspręsti. Kita vertus, vienoje iš eksponuojamų Luckaus fotografijų du šventiniais kostiumais apsirengę vyrai fotografuojasi kartu su

sudūlėjusiais palaikais atidengtuose karstuose – nežinia kodėl, bet taip, tarsi čia būtų jų mylimosios, motinos ar žmonos. Jau po Luckaus mirties daugybė tokių palaikų buvo atkasta Sibire ir perlaidota Lietuvoje. Tai irgi fiksavo politiškai angažuota fotografija, bet netgi tada ji patenkino smalsulį leisdama išsižiūrėti į materialias nebūties išraiškas. Skudžinskas simboliškai užvožia tą karsto dangtį – užuoť makabriškai tyrinėjus mirtį, jis siūlo skaityti užrašus, antspaudus, dėmes ir įsivaizduoti gyvenimą. Galbūt tai – menami parodos fotografijose matytų žmonių laiškai, siuntinėti vienas kitam iš miesto į kaimą, iš kasdienybės į tremtį, iš kariuomenės į kasdienybę? Galbūt, o gal ir ne. Svarbu kas kita: kad ir kokia tikslī būtų fotografija, labiausiai rūpimą objektą – tikrąjį paprastos būties pulsavimą – galima pamatyti tik vaizdui atsitraukiant, pritylant.

Taigi parodoje „Ramus gyvenimas“ lenkų kuratoriaus įdomiai pasakoja Lietuvos tyliosios fotografijos istoriją nedidelėje erdvėje, tiksliai laike klodamas idėjinius sluoksnius. Pamatai, kad ramybė čia priklauso nuo sutartinės visų suinteresuotų dalyvių tylos: tylaus nuskriaustytųjų nesipriešinimo, tylaus fotografijos liudijimo, tyliai reprezentuojančios sistemos, kuri niekada neišduos paslapčių, tyliai rėkiančio prievartinio pozityvizmo džiaugsmo ir savanoriško fotografijos nutilimo, pasitraukiant vėl į visuomenės užribius, tiktai tyloje aptinkamos išminties. O išvados? Jas teks daryti patiems.

Paroda veikia iki 2016 m. sausio 31 d.

Viskas yra tikra

Pokalbis su režisieriumi Asifu Kapadia

Šeštadienį Berlyne vykusioje Europos kino akademijos apdovanojimų ceremonijoje geriausiu Europos dokumentiniu filmu paskelbtas britų režisieriaus Asifo Kapadios filmas „Amy“. Tai pasakojimas apie vieną šiuolaikinės populiariosios kultūros žvaigždžių – dainininkę Amy Winehouse (1983–2011). „Amy“ – preciziškai sumontuotas, įžvalgus filmas, kuriame iškyla linksma ir sąmojinga, įsimylėjusi ir subtili, pikta ir erzinanti, autodestruktyvi ir kenčianti dainininkė. Režisierius nieko nekaltina ir neteisina, tik pirštu baksnoja į negailestingas medijas ir rodo, kaip bulvarinių leidinių „moralė“ deformuoja menininkės gyvenimą ir portretą. Lietuvos ekranuose filmas pasirodys netrukus, dar iki Naujųjų.

Asifas Kapadia – išeivius iš Indijos sūnus. Jis gimė 1972 m. Anglijoje, mokėsi Karališkajame meno koldže. Kapadia išgarsėjo pilno metražo dokumentiniu filmu „Senna“ (2012), pasakojančiu apie brazilų lenktynininką Ayrtoną Senną. Pateikiame režisieriaus interviu „The Washington Post“ ir „Wysokie obcasy“ fragmentus.

Ar buvote Amy Winehouse gerbėjas?

Nesiklausiau jos muzikos, nors kai kurias dainas, be abejo, žinojau, nes jos visą laiką skambėjo per radiją. Niekad nebuvau jos koncerte. Nebuvome susitikę, nors turėjome ne kartą prasilenkti, nes, kaip ir ji, esu kilęs iš Šiaurės Londono. Ji gyveno netoliese. Pradėjęs kurti filmą, buvau jos pasaulyje svečias, marginalas.

Kaip įėjote į tą pasaulį?

Susitikau su jos pažįstamais, bendradarbiais, artimaisiais. Pasižiūrėjau archyvinės vaizdajuostės, kurias iš jų gavau. Jose Amy buvo laiminga, juokinga, protinga. Ji kėlė simpatiją. Pagalvojau, kad galėčiau praleisti su ta mergina šiek tiek laiko.

Susidraugauti. Vedliu po jos gyvenimą tapo jos dainos – Amy parašyti tekstai yra puikūs. Viskas juose susiję su meile: meilės troškimu, meilės davimu, sudaužyta širdimi, palikimu, santykiais su tėvais, buvimu nepakankamai mylima, noru pamilti save. Amy nežinojo, ar žmonės nori būti su ja dėl jos charakterio, ar dėl šlovės ir turtų. Vienintelis žmogus, kurio ji pasitikėjo, buvo senelė. Ji mirė, kai buvo leidžiama debiutinė dainininkės plokštelė. Kalbėjausi ir su jos mama. Ji buvo labai nuoširdi. Prisipažino, kad nemokėjo būti mama, nes motina jos neišmokė, ką tai reiškia. Žmonės daug metų vertino tą merginą pagal jos išvaizdą ir neturėjo žalio supratimo, kas ji iš tikrųjų yra. Nenorėjau pasiduoti tam ne vienus metus dominavusiam bulvarinės žiniasklaidos požiūriui į Amy.

Artėjote prie Amy pirmiausia kalbėdamasis su jos artimaisiais, tačiau filme neparodėte jų veidų.

Šiame filme svarbiausia yra Amy, jos kūnas, akys, veidas. Permaina, kuri joje įvyko. Svarbiausias yra jos balsas, o kitų pasisakymai – tai diskretiškas choras, kuris pamažu pasigirsta fone. Kino požiūriu tai įdomiau už „kalbančias galvas“. Be to, mano pašnekovai buvo paprasti žmonės, nepratę pasisakyti prieš kino kamerą. Todėl įrašinėėjau tik garsą. Sėdėjome prieblandoje, kartais beveik tamsioje, ir kalbėjomės.

Iš pradžių jie visi sakydavo, kad turi mažai laiko, tik pusvalandį. Pokalbis baigdavosi po dviejų, trijų, penkių valandų. Kai kurie verkė. Dauguma jų vis dar gedėjo. Visada klausdavau, ar neturi Amy nuotraukų arba filmų, kur ji užfiksuota. Dažniausiai atsakydavo, kad ne. Tačiau paskui pamažu atsiverdavo. Jie norėjo išsikalbėti, nusimesti tą svorį. Kai kuriems tas pokalbis buvo terapija. Pynėsi daug jausmų: pyktis, kaltės jausmas,

įtampa. Dažnai pokalbio pabaigoje jie sakydavo, kad vis dėlto ką nors turi – fotografiją, mobiliojo telefono įrašą, išsaugotą SMS. Jų dėka, taip pat naudodamiesi *Youtube*, oficialiais leidyklų įrašais, surinkome filmo vaizdo medžiagą.

Kodėl įrašų neatiduodavo iškart? Gal Jūsų pašnekovai rūpinosi, kad nebūtų pažeistas jų privatumas, gal bijojo skausmingų prisiminimų, o gal kaltės jausmo?

Dėl visų tų priežasčių. Be abejo, yra ir kaltės jausmas, pyktis ir nevil-tis, kad niekas nesulaikė Amy. Beveik visi tvirtino, kad padarė viską, ką galėjo, o kalti kiti. Buvo ir tokių, kurie suvokė, kad deramai ją nepasirūpino ir kad buvo galima padaryti daugiau. Jie sakė, kad tada buvo „ant bangos“. Juk visiems taip puikiai sekėsi, kaip galėjo būti kitaip?

Galima būtų apkaltinti ne vieną.

Gyvenimas daug sudėtingesnis už vaidybinį kiną, kur žiūrovui sakoma: „Tai buvo būtent tas momentas. Jeigu būtume jį supratę tą vienintelį kartą, viskas būtų susiklostę kitaip.“ Bet gyvenime nebūna kaip filme. Visa mūsų patirtis sumuojasi į tai, kas esame. Kiekvienas turėjo savo mažutį vaidmenį, tarp jų ir klausytojai, žmonės, kurie pirkė bilietus į koncertus, nors suvokė, kad Amy yra prastos formos. Bet būtinai norėjo ją pamatyti prieš jai mirštant.

Scenoje su paparaciais jų fotoaparatai skamba lyg šūviai.

Esu režisierius. Nereikia idealizuoti dokumentinių filmų, manyti, kad viskas juose gryna. Mane įkvėpė Martino Scorese’s „Įsiutusio buliaus“ scena, kur vyksta kova ir šauda blykstės. Norėjau sukelti pojūtį, ką reiškia būti atakuojamam bandos kamerų. Blykstėje yra daug prievartos.

„Amy“

Kai pradėjote kurti filmą, Amy tėvas Mitchas Winehouse’as buvo Jūsų pusėje. Dabar jis kaltina Jus melu.

Susitikome su Mitchu porą kartų. Elgiausi su juo garbingai. Pasakiau, kad esu kaip baltas popieriaus lapas – nieko nepažįstu, nieko nežinau, neturiu savo nuomonės šia tema. Pažadėjau, kad padarysiu interviu, parodysiu medžiagą ir papasakosiu istoriją. Taip ir padariau. Į Mitcho priekaištus galiu atsakyti: tegu jis pasiklauso „Rehab“. Amy tekstuose viskas yra juodu ant balto. Jos dainos pačios pasakoja, kas vyksta, aš tik pabrėžiu tai vaizdu. Mitchas filme mato kažką, ko aš nesugebu pastebėti, kažką, kas jam labai trukdo. Aš tik kartoju, kad tai nėra filmas apie jį. Gal būtent tai ir yra jo problema?

Mitchas yra filmo antiherojus. Po filmo premjeros Kanuose žiūrovai jį tiesiog pasmerkė.

Filmas dokumentuoja mano atradimus. Rodo, kad daug žmonių Amy vardu priiminėjo sprendimus, kurie nebūtinai buvo jai geri. Ji savimi nepasitikėjo. Amy buvo linkusi paklusti stipriems balsams, o Mitcho balsas jai buvo stipriausias. Ją traukė į visas puses iškart. Iki šiol yra žmonių, kurie nori turėti gabalėlį Amy, pasinaudoti ja. Šis filmas man padėjo suprasti, ką reiškė būti Amy Winehouse. Manau, tai buvo didelis iššūkis.

Ar cenzūravote save? Ar vengėte rodyti šokiruojančius fragmentus, kad nepriartėtų prie bulvarinės žiniasklaidos hienu, kurios su malonumu mėnesių mėnesius fiksavo žvaigždės žlugimą, lygio?

milijonieriaus. Miljonierius filme taip pat bus, kad pabaigoje ištartų nemirtingą frazę „Niekas nėra tobulas!“, kuri jau nebeatsiejama nuo filmo.

Wilderis (1902–2002) niekad nebijojo dviprasmybių ar kičo, bet visada mokėjo tai paversti savo filmų privalumais. „Džiaze tik merginos“ išsiskiria meistriškais situacijų gegais ir dialogais, bravūrišku montažu. Filmą taip pat puošia Jacko Lemmono, Tony Curtiso, Joe E. Browno, bet pirmiausia Marilyn Monroe, vaidmenys. Visi pripažįsta, kad idiotą suvaidinti sunkiausia, bet Monroe kažkodėl vis dar lyginama su žavia kvailute Širdele, nors tai bene geriausias jos vaidmuo. „Džiaze tik merginos“ – vienas

Turėjau tūkstantį valandų filmuotos medžiagos. Buvo ne tik daug niūrių momentų, bet ir lengvų, humoristinių akimirkų. Košmariški pasirodymai ir tie genialieji. Esminis momentas man buvo montažas, nes nenorėjau, kad visas filmas būtų vienos gaidos. Kai kurie įrašų fragmentai mane siutindavo, pavyzdžiui, kur rodoma beveik nesąmoninga Amy scenoje. Norėjau užlipti ant scenos ir ją pakratyti. Daug scenų pernelyg šokiravo. Jos buvo siaubingos. Daug ko nusprendžiau nerodyti, nors dažnai tie kadrai buvo prieinami internete. Nenorėjau, kad apie juos vėl kalbėtų žiniasklaida.

Filme daug netikėtų įrašų, kad ir tas, kur keturiolikmetė Amy dainuoja „Happy Birthday“. Akimirką net pagalvoji, ar tai ne dabar suvaidinta scena.

Filme viskas autentiška. Tai Amy, o ne aktorė.

Ar tai, kad dabar gausu mobiliaisiais telefonais filmuotų kadru, pakeitė dokumentinių filmų pobūdį?

Sukūriau jau du dokumentinius filmus. Įdomu, kad kai Sennos ar Amy laikais žmonės ką nors filmavo telefonu, jiems net į galvą neatėjo, kad tai bus panaudota filme. Dabar visa tai vyksta pernelyg sąmoningai.

Kalti įvairūs „realybės šou“?

Taip. Kai kas svarsto: „Nufilmuosiu tai dėl visa ko. Jei kada nors išgarsėsiu, žmonės turės mano jaunystės filmus.“

PARENGĖ K. R.

Anonsai

Kino klasikos vakaruose – „Džiaze tik merginos“

Šį sekmadienį, 20 d., 18 val. „Skalvijos“ kino klasikos vakaruose pradėsime rodyti vieną garsiausių ir populiariausių visų laikų komedijų – Billy Wilderio „Džiaze tik merginos“ („Some Like it Hot“, JAV, 1959).

„Džiaze tik merginos“ sumanytas gimė daug anksčiau: 4-ajame dešimtmetyje tada dar tik scenaristas Wilderis susižavėjo prancūzų filmu „Meilės fanfaros“ (rež. Richard Pottier, 1935), kuriame du bedarbiai muzikantai apsimeta čigonais, kad įsidarbintų čigonų

ansamblyje, vėliau juodaodžiais, kad galėtų groti džiazio orkestre, o dar vėliau – moterimis, kad patektų į moterų kolektyvą. Wilderis perkėlė veiksmą į Čikagą, į prohibicijos laikus. Filmo herojai 1929-aisiais tampa Šv. Valentino žudynėmis

vadinamų kruvinų mafijos sąskaitų suvedinėjimo liudininkais. Kad išvengtų mafijos keršto, jie įsitaiso į moterų orkestrą. Taip Džo tampa Dafne, o Džeris – Dženifere, ir netrukus abu susižavi dainininke Širdele. Tik ši svajoja ištekti už

Tapatybės dramos

Krėsle prie televizoriaus

Šventinės televizijų programos primena šiųmetinę eglutę Katedros aikštėje. Jos stilius pasiskolintas iš Walto Disney'aus animacinių filmų ar pramogų parkų. Kičas dar todėl yra kičas, kad nori apsimesti kažkuo kitu. Katedros eglutė apsimeta pasakų nameliu, beje, sukurptu pagal naujųjų lietuvių skonį – kad lan-gai būtų kuo didesni, nepaisant visumos proporcijų. Televizijos taip pat siūlys visokio pramoginio kičo su Valinsku ir kitomis, atsiprašau, „ikonomis“, LRT – dar ir mišių, bet visos, žinoma, ir daug filmų. Iš jų išrinkau tik kelis – liūdnius ir visai nešventiškus. Ne todėl, kad esu kaip piktasis Grinčas. Tiesiog su-prantu, kad po saldumynų ir gra-žumynų visada reikia kažko tikro. Šiomet „Oskaru“ kaip geriausias filmas užsienio kalba apdo-vanotas kameriškas, nespaltotas Paweł Pawlikowskio filmas „Ida“ (LRT Kultūra, 23 d. 22.30) nukelia į 6-ojo dešimtmečio pabaigos Lenkiją. Aštuoniolikmetė Ana užaugo vienuolyno prieglaudoje ir rengiasi priimti įžadus. Tačiau prieš tai ji turi įvykdyti vienuolyno vyresniosios valią: susipažinti su vienintele giminaitė Vanda (Agata Kulesza). Ši po karo buvo teisėja. Moteris iš-kart pareiškia, kad iš tikrųjų Ana yra žydė Ida – per karą žuvusios jos se-sers duktė. Jos abi važiuoja į kaimą, suranda tėvų namus, kuriuose gy-vena lenkų šeima. Vanda įsitikinusi, kad per karą sesers šeimą slėpęs

dabartinių šeiminkų tėvas pats ir nužudė žydus. Iš taupių frazių, ryžtingų gestų, elegantiško, bet visai neslepiamo erotizmo, net iš Gomulkos portreto milicijoje, į kurią Vanda patenka girta nuvairavusi į griovį, pamažu pradeda dėliotis ne tik veiksmo lai-kas, bet ir Vandos charakteris, ryš-kėti atsakymas į klausimą, kodėl ke-liolika metų Idos nenorėjusi matyti moteris staiga nusprendė padėti jai rasti tėvų kapus. Pawlikowskiui rūpi ne tik Vanda, bet ir Ida (Agata Trebuchowska). Didžiąją filmo dalį ji tyli ir stebi sutiktus žmones, staiga atsivėrusį gyvenimą už vienuolyno sienų. Ida – stipri asmenybė. Todėl režisierius filmą ir konstruoja kaip dviejų as-menybių susidūrimą. Tikrasis iš-bandymas Idos dar tik laukia. Ji pati turi pasirinkti, kuo būti: vienuole Ana ar Vandos dukterėčia Ida, todėl kita filmo dalis – pasakojimas apie tapatybės pasirinkimą. Nekyla abejonių, kad „Ida“ svarbi ne tik lenkų kinui, kuris vis daž-niau prabyla apie nutylėtą nau-jausią Lenkijos istoriją. Tokia pat nutylėta lieka ir svarbi Lietuvos is-torijos dalis. Johno Wellso tragikomedija „Šėimos albumas: rugpjūtis“ (BTV, 24 d. 23.20) sprogte sprogsta nuo konfliktų, įtampos ir beveik anti-kinių personažų tragedijų. Nors veikėjai iš pirmo žvilgsnio – patys kasdieniškiausi: tai į poeto Beverlio

Vestono (Sam Shepard) laidotuves Oklahomos užkampyje susirinkusi šeima. Kiekvienas jų savaip neišsi-pildžiusių ambicijų, nemeilės, atstū-mimo dramas išgyvenantys žmonės. Todėl filme visko gal net ir per daug: tėvo alkoholizmas, sergančios vė-žiu motinos narkomanija, incestas, santuokinė neištikimybė... Visai nekeista, kad kaitinant rugpjūčio saulei namuose prie gedulingų pietų stalo prasideda santykių aiškinimas ir ima kristi kaukės. Režisierius nuo pat pradžių be išlygų paklūsta dramaturgui ir aktoriams, kurių kiekvienas (Be-nedictas Cumberbatchas, Chrisas Cooperis, Abigail Breslin...) nau-dojasi proga surengti savo benefisą. Pirmauja, žinoma, Meryl Streep. Violetą Veston ji vaidina bravūriš-kai nuo pat pirmojo pasirodymo kadre, kai rytą nusileidžia į vyro kabinetą apsvaigusi nuo narkotikų, po chemoterapijos vos atžėlusiais plaukais, valdinga, o kartu apgai-lėtina. Streep kuria savo heroję ba-lansuodama ties satyros riba: jos Violeta net beviltiškoje situacijoje išsaugo humoro jausmą. Violeta nuolat bando kaltę suversti kitiems ir pirmiausia vyriausiajai dukteriai Barbarai (Julia Roberts), vaikys-tėje nesulaukusiai motinos mei-lės. Išaugusi iš romantiškų herojų vaidmenų Roberts nemaskuoja keturiasdešimtmetės raukšlių ir kuria stiprios, valingos Barbaros charakterį. Niekad neslepiu, kad

„Ida“

žaviuosi Roberts, todėl dar kartą pasižiūrėsiu ir ją išgarsinusių Garry Marshallo „Gražią moterį“ (TV3, 24 d. 24 val.). Angas Lee įgijo ne tik tradicinį išsilavinimą Taivane, jis mokėsi ir JAV. Skirtingų kultūrų kodai jo akivaizdžiai nebaugina. Todėl neatsitiktinai galiausiai jam buvo patikėta perkelti į ekraną popula-rią kanadiečio Yanno Martelio fi-losofinę parabolę „Pi gyvenimas“ (TV3, 24 d. 21.30). Pasakojimas apie indų paauglio odisėją Ramia-jame vandenyne prisodrintas re-liginių ir kitokių aliuzijų. Jis apie stebuklą – tikėjimą Dievu. Filme režisierius sukuria kitokį stebuklą. Jis įrodo, kad kine vis dar gali stul-binti neišssemiamą kūrėjo fantazija. Jau nuo pirmų kadro zoologijos

sode pasijunti lyg fantastiškame pirmapradžiame sode. Čia viskas taip ryšku, spalvinga ir gražu, kad sukelia nesibaigiančios gyvenimo šventės išpūdį. Čia ir prabėgo ber-niuko Pi vaikystė. Bet kai jis paaugo, tėvai nusprendė gyvūnus parduoti ir apsigyventi Kanadoje. Laivas per audrą nuskendo Ramiajame vande-nyne. Didžioji filmo dalis pasakoja apie tai, kaip Pi pavyko išgyventi. „Pi gyvenimas“ – iš tų filmų, kurių forma „perauga“ turinį, jis glumina, pakeri, verčia žavėtis net akivaiz-džiu kiču. Ir kartu tai retas atvejis, kai formos vešlumas vis dėlto ne-sukelia atstūmimo net per spalvin-gas šventes.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Nauji filmai

Pasaulį reikia perkrauti

Britų mokslininkai neseniai išsiaiš-kino, kad iškreiptas humoro jaus-mas – ankstyvas Alzheimerio ligos požymis. Maždaug prieš 15 metų iki nustatant diagnozę, būsimų ligo-nių požiūris ir humorą ima keistis. Jie pradeda domėtis įvairiais far-sais, kad ir komedijomis apie poną Byną. Kiek vėliau juos ima links-minti televizijos reportažai apie ka-tastrofas ir nelaimingus atsitikimus. Šiuos tyrimų rezultatus prisiminiau pačioje belgų režisieriaus Jaco Van Dormaelio juodosios komedijos „Naujausias testamentas“ („Le tout nouveau testament“, Belgija, Pran-cūzija, Liuksemburgas, 2015) pra-džioje, kai filmo veikėjas Dievas (Benoit Poelvoorde) sėdi prie savo kompiuterio ir kuria įsakymus, ap-sunkinsiančius žmonių gyvenimą. Jį linksmina paties sugalvotos katas-trofos, nelaimės ir šiaip kiauylstės, pavyzdžiui, kad parduotuvėje eilė šalia visada judės greičiau, o tele-fonas suskambės patogiai atsigu-lus į vonią. Dievas akivaizdžiai ne-myli žmonių. Jis piktas ir agresyvus. Bet Van Dormaelis rodo ne liguistą

„Naujausias testamentas“

Dievą, net atvirkščiai. Tai labai gy-vybingas, linkęs į agresiją, terori-zuojantis savo šeimą patriarchališ-kas vyras. Dievas jaučiasi gudresnis už visus, jis yra svarbiausias. Dievo kasdienybė gana atpažįstama, bet iš esmės absurdiška: kai nesėdi prie kompiuterio ir negadina gyvenimo kitiems, jis žiūri sportą per televi-zorių ir maukia alų. Neapsikentusi tėvo elgesio, duktė Ea (Pili Groyne) nutaria jam pasi-priešinti. Ji pabėga iš namų, prieš tai paleidusi į pasaulį žmonių mirties datas ir sugadinusi tėvo kompiuterį. Tai baisiausia, kas gali ištikti Dievą – jis nebetenka savo valdžios, nes žmo-nės supranta, kad patys yra atsa-kingi už save ir jokio Dievo jiems

nebereikia. Todėl jis leidžiasi ieškoti dukters. Bet Briuselio gatvėse niekas netiki šio pasipūtusio ir agresyvaus vyro dieviškumu, net kunigas, kurio bažnyčioje glaudžiasi benamiai, imi-grantai, vargšai. Išalkęs Dievas ir čia nori prasibrauti prie sriubos be eilės. Nežinau, ar Van Dormaelis kūrė antireliginį filmą, ar šiuolaikišką ereziją. Nepaisant tikrai juokingų si-tuacijų bei dialogų, „Naujausias testa-mentas“ labiau kalba apie šiuolaikinį pasaulį, kuris tikrai yra blogai su-galvotas ir įgyvendintas. Už kadro skambantis Eos balsas paryškina, kad filme žvelgiama vaiko akimis. Ji naiviai įsivaizduoja ir pasaulio su-kūrimą, ir egzodą, bet kartu nori viską pakeisti.

Tėvo niekinamas mergaitės brolis JC, kurio figūrėlė namuose laikoma ant spintos, o mama nuo jos rūpes-tingai valo dulkes, patarė mergaitei rasti dar šešis apaštalus. Tada iš viso jų bus 18. Tai mamos mėgstamos beisbolo komandos skaičius. Todėl Ea ieško Briuselyje savo apaštalų. Jais atsitiktinai tampa žudikas, mer-gaite norintis tapti berniukas, sekso apsėstasis, berankė mergina, valdi-ninkas, kuris, sužinojęs savo mirties dieną, nusprendė viską mesti, senstanti turtingo vyro žmona (Catherine Deneuve). Ea nepažįsta raidžių, todėl naujausią evangeliją rašo gatvėje sutiktas benamis. Bū-simų apaštalų istorijos, sakyčiau, ne visai originalios, tai tik kito garsaus literatūros kūrinio parodija, bet re-žisieriui kaip tik to ir reikia, nes jau filmo pradžioje jis pradeda cituoti Sergejų Eizenšteiną, kitus klasikus ir net save. Tad visai nekeista, kad Deneuve herojės, kuri įsimyli cirko šimpanžę, istorija atmintyje paža-dina Nagishos Oshimos filmą.

Citatos, kaip ir Eaos sugebėjimas išgirsti žmogaus viduje skam-bančią muziką – Händelį, Purcellą ar Charles'į Trenet – sudėtinė Van Dormaelio žaidimo dalis. „Nau-jausias testamentas“ – jo ketvirtasis filmas, bet karjerą jis pradėjo cirke,

kur buvo klounas. Todėl ir citatos, ir pasvarstymai apie religiją „Naujaus-iame testamente“ tampa sudeda-mąja rafinuotos klounados dalimi. Joje sumišo juokas ir neviltis. Juk lengva pasakyti, kad pasaulį reikia perkrauti lyg Dievo kompiuterį, bet kaip tai padaryti?

Kita vertus, „Naujausias testa-mentas“ moko džiaugtis gyvenimo laisve, kuri gali nuvesti net į Šiau-rės ašigalį. Tai – laisvamaniškas fil-mas, kuris primena apie seną gerą prancūzų ir apskritai Europos hu-manitarinę tradiciją. Naujųjų vidu-ramžių laikais (Umberto Eco teigia, kad jie jau prasidėjo) šią tradiciją vis labiau pamirštame. Filmas siūlo atsikvošėti.

Vis dėlto Van Dormaelis leidžia suprasti, kad pasaulio ateitis pri-klauso nuo moterų. Ea ėmėsi keisti pasaulio tvarką, bet jos pradėtą žygį, skambant saldžiausiai Salvatore Adamo dainai „Tombe le neige“, ne-tikėtai pratęs užguita Dievo žmona (Yolande Moreau). Pasirodo, ji yra ta Deivė, apie kurią, beje, kadaise rašė ir Marija Gimbutienė. Nežinau, ar naujame pasaulyje bus patogų ir linksma gyventi, bet iliuzijų jis vis dėlto nesugriaus.

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Parodos			
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija		„Prospekt“ fotografijos galerija	
<i>Konstitucijos pr. 22</i>		<i>Gedimino pr. 43</i>	
Paroda „Kinas eina per miestą. Vilniaus kino teatrų istorijos“		Fotografijų paroda „Post scriptum“	
Vilniaus paveikslų galerija		Šv. Jono gatvės galerija	
<i>Didžioji g. 4</i>		<i>Šv. Jono g. 11</i>	
Paroda „Amžinai jauna! Lenkijos dailė XIX a. pab.–XX a. pr.“ (iš Krokuvos nacionalinio muziejaus)		Paroda „Baltijos iliustracija. Komiksai“	
Taikomosios dailės muziejus		Eglės Lekevičiūtės ir Birutės Bikelytės interaktyvių instaliacijų paroda „neLIESTI“	
<i>Arsenalo g. 3A</i>		Galerija „Vartai“	
P. Gudyno restauracijos centro restauruotų kūrinių paroda „Prieš... ir po...“		<i>Vilniaus g. 39</i>	
Paroda „Kvietimas į pokylį. 1915–2015“ (100 gražiausių vakarinių suknelių iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)		Grupinė paroda „Parafrazės“	
Vytauto Kasiulio dailės muziejus		Galerija „Aidas“	
<i>A. Goštauto g. 1</i>		<i>A. Jakšto g. 9</i>	
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija		Tapybos paroda „Trys kūrėjų kartos“	
Paroda „Juozapo Čechavičiaus Vilnius“		Galerija „Arka“	
Lietuvos nacionalinis muziejus		<i>Aušros Vartų g. 7</i>	
Naujasis arsenalas		Paroda „Lietuviškas noktiurnas“	
<i>Arsenalo g. 1</i>		Paroda „Natiurmortas. Šiuolaikinis kontekstas tradicijoje“	
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.		Dailininkų sąjungos galerija	
Lietuvių liaudies menas		<i>Vokiečių g. 2</i>	
Kryždirbystė		Raimondo Savicko tapybos paroda „Ateinu“	
Raimondo Paknio fotografijų paroda „Išlikęs laikas. Medinių bažnyčių interjerai“		Galerija AV17	
Tarptautinė popieriaus karpinių paroda „Karpinių Kalėdos“		<i>Aušros Vartų g. 17</i>	
Kazio Varnelio namai-muziejus		Juvelyrikos paroda „Laukas“ (Estija)	
<i>Didžioji g. 26</i>		Pylimo galerija	
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija		<i>Pylimo g. 30</i>	
<i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>		Eigirdo Scinsko tapybos paroda „Abstraktus pasaulis“	
Valdovų rūmai		LTMKS projektų erdvė „Malonioji 6“	
<i>Katedros a. 4</i>		<i>Malonioji g. 6</i>	
Tarptautinė paroda „Spalvų alchemija. Skaltjolos meno kūriniai iš Bianco Bianchi kolekcijos Florencijoje“		iki 23 d. d. – Dano Aleksos paroda „Flos artifice“	
Bažnytinio paveldo muziejus		Jono Meko vizualiųjų menų centras	
<i>Šv. Mykolo g. 9</i>		<i>Malūnų g. 8</i>	
Paroda „Kolekcininko kabinetas“		Audriaus Novicko paroda „Moteris pada-linta pusiau“	
Paroda „Susimąstęs Kristus: nuo religinio atvaizdo iki tautos simbolio Rūpintojėlio“		Teatro, muzikos ir kino muziejus	
Šiuolaikinio meno centras		<i>Vilniaus g. 41</i>	
<i>Vokiečių g. 2</i>		Paroda „Nepaprastas aktorystės kelias“	
Paroda „Ne apie žodžius“		Juozo Budraičio 75-mečiui	
Marzenos Nowak paroda „Tarp“		Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomų teatro dekoracijų eskizų faksimilės	
Vytenio Jankūno fotografijų paroda „Pakeleivis“		Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija	
Emilijos Škarnulytės „QSO lėšis“		<i>Vilniaus g. 39 / 6</i>	
<i>ŠMC skaitykloje</i> – vienos knygos paroda: Viktorija Rybakova. „Mintys yra gyvos“		Giedrimų šeimos paroda	
Galerija „Kairė–dešinė“		Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras	
<i>Latakų g. 3</i>		<i>Naugarduko g. 10/2</i>	
iki 19 d. – Ksenijos Jaroševaitės kūrybos paroda „Iš mano sandėliuko“		Paroda „Sveikas, Izraeli!“	
Kęstučio Grigaliūno paroda „1944–45“		Savicko paveikslų galerija	
		<i>J. Basanavičiaus g. 11 / Teatro g. 1</i>	
		nuo 18 d. – Rūtos Eidukaitytės paroda „Spalvos, laikas ir vėl spalvos“	
		Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija	
		<i>Šv. Jono g. 11</i>	
		Vytauto Daraškevičiaus fotografijų paroda	
		Užupio galera	
		<i>Užupio g. 2a</i>	
		Taidos Balčiūnienės iliustruotų knygų paroda	
		Rašytojų klubas	
		<i>K. Sirvydo g. 6</i>	
		Benedikto Januševičiaus fotografijų paroda „Norvegijos dienoraštis“	
		„Skalvijos“ kino centras	
		<i>Goštauto g. 2/15</i>	
		iki 21 d. – Justinos Mykolaitytės fotografijų paroda „Net ne horizontas“	
		Galerija „Šofar“	
		<i>Mėsinių g. 3A/5</i>	
		nuo 18 d. – architektūrinė paroda 3D modeliuose „Išnykęs ir dingstantis paveldas: medinių sinagogų architektūra“	
		KAUNAS	
		M. Žilinsko dailės galerija	
		<i>Nepriklausomybės a. 12</i>	
		„Kauno bienalė 2015“	
		Paroda „Veidai iš būtojo laiko“	
		Kauno paveikslų galerija	
		<i>K. Donelaičio g. 16</i>	
		Magdalenos Birutės Stankūnienės paroda „Kauno bienalė 2015“	
		Keramikos muziejus	
		<i>Rotušės a. 15</i>	
		Paroda „Ironiškas porcelianinis sudie!“	
		Kristinos Paulauskaitės paroda „Šviesos kodas“	
		Italijos meistrų prakartėlių paroda	
		Vasaros kūrybinės stovyklos „Paluodė 2015“ darbų paroda „Fotosintezė“	
		Galerija „Meno parkas“	
		<i>Rotušės a. 27</i>	
		Gintaro Kamarausko paroda „NEišstylėta / NEiškalbėta“	
		Kauno ir Vilniaus menininkų vitražo ir stiklo paroda	
		KLAIPĖDA	
		KKKC parodų rūmai	
		<i>Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i>	
		Remigijaus Treigio retrospektyvinė paroda „Teritorijos: fotografijos 1987–2015“	
		Fotografijų paroda „Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. Šiandienos atodangos“	
		Baroti galerija	
		<i>Aukštoji g. 3/3a</i>	
		Jono Švažo (1925–1976) tapybos paroda	
		Galerija „si:said“	
		<i>Galinio Pylimo g. 28</i>	
		iki 20 d. – Vilmos Samulionytės paroda „Tylos paktas“	
		ŠIAULIAI	
		„Laiptų galerija“	
		<i>Žemaitės g. 83</i>	
		Vido Pinkevičiaus (1949–2012) kūrybos paroda „Gyvenimas – tapyba“	
		Dailės galerija	
		<i>Vilniaus g. 245</i>	
		Aido Bareikio paroda „Atkakliai įsiėdęs“	
		Salomėjos Jastrumskytės grafikos paroda „Apie Euklidą“	
		Fotografijos muziejus	
		<i>Vilniaus g. 140</i>	
		Paroda „(Ne)fotografinis laukas. 1988–1995“	
		Spektakliai	
		VILNIUS	
		Nacionalinis operos ir baleto teatras	
		18 d. 18.30 – F. Leharo „LINKSMOJI NAŠLĖ“. Dir. – J. Geniušas	
		19 d. 18.30, 20 d. 12, 18 val. – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. – M. Barkauskas, M. Staškus	
		23 d. 18.30 – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – J. Geniušas	
		27 d. 12 val. <i>Kamerinėje salėje</i> – A. Noviko „IŠEIK Į KIEMĄ“. Rež. – E. Kižaitė (VŠĮ Jaunimo miuziklo teatras)	
		Nacionalinis dramos teatras	
		Didžioji salė	
		18 d. 18.30 – T. Słobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross	
		19 d. 18.30 – A. Puškino „BORISAS GODUNOVAS“. Rež. – E. Nekrošius	
		20 d. 12 val. – „KOSMOSAS+“. Rež. – K. Dehlholm („Hotel Pro Forma“)	
		20 d. 18.30 <i>prie Didžiosios scenos</i> – D. Charmso „JELIZAVETA BAM“.	
		Rež. – O. Koršunovas	
		23 d. 18.30 – Th. Bernhardo „DIDVYRIŲ AIKŠTĖ“. Rež., scenogr. ir šviesų dail. – K. Lupa	
		Mažoji salė	
		18 d. 19 val. – „LAIŠKAI Į NIEKUR“ (R.M. Rilke’s, M. Cvetajevos ir B. Pasternako laiškų motyvais). Rež. – B. Mar	
		19 d. 16 val. – S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOS ŠIRDIES ISTORIJA)“. Rež. – S. Turunen	
		20 d. 16 val. – B. Mar „UNĖ“ (aktorės U. Babickaitės dienoraščių motyvais). Rež. – B. Mar	
		22 d. 19 val. – M. von Mayenburgo „KANKINYS“. Rež. – O. Koršunovas	
		27 d. 16 val. – M. Mayenburgo „AKMUO“. Rež. – A. Jankevičius	
		Studija	
		18 d. 19 val. – „LIŪDNOS DAINOS IŠ EUROPOS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Rež. – K. Smedsas (Suomija)	
		Vilniaus mažasis teatras	
		18 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys	
		19 d. 18.30 – F. Dürrenmatto „DAMOS VIZITAS“. Rež. – E. Jaras	
		20 d. 12, 15 val. – „SEPTYNI NYKŠTUKAI IEŠKO SNIEGUOLĖS“. Rež. – E. Jaras	
		22 d. 18.30 – PREMIJERA! P. Pukytės „BEDALIS IR LABDARYS“. Rež. – G. Tuminaitė	
		23 d. 18.30 – Th. Bernhardo „MINETIS“. Rež. – R. Tuminas	
		27 d. 12, 15 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. – E. Jaras	
		Valstybinis jaunimo teatras	
		18 d. 12, 15 val. – PREMIJERA! „KAKĖ MAKĖ IR PAVOGTAS LAIKAS“ (pagal L. Žutautės knygą). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė, choreogr. – S. Mikalauskaitė, scenogr. – S. Dūda. Vaidina D. Morozovaitė, A. Bendoriūtė, A. Pukelytė, G. Arbačiauskas, I. Ciplijauskas, A. Kazanavičius, S. Storpištis, Š. Gedvilas (Salė 99)	
		19 d. 12 val. – „KARLSONAS, KURIS GYVENA ANT STOGO...“ (pagal A. Lindgren apysaką). Insc. aut. ir rež. – E. Jaras	
		19 d. 18 val. – „KETURIAIS VĖJ AIS“ (pagal K. Binkio ir keturvėjininkų kūrybą). Rež. – T. Jašinskas (Salė 99)	
		20 d. 12, 15 val. – „KAKĖ MAKĖ“ (pagal L. Žutautės knygas vaikams). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė (Salė 99)	
		22 d. 18 val. – Žemaitės „TRYŠ MYLIMOS“. Rež. – A. Latėnas	
		23 d. 18 val. – „JIS IR JI“ (pagal J. Biliūno ir J. Janulaitytės–Biliūnienės laiškus). Scen. aut. ir rež. – B. Mar (Salė 99)	
		27 d. 12 val. – „RAGANIUKĖ“ (pagal O. Preusslerio pasaką). Rež. – E. Jaras	
		27 d. 15 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)	
		Oskaro Koršunovo teatras	
		21, 22 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNĖ“. Rež. – O. Koršunovas	
		Rusų dramos teatras	
		18 d. 18.30 – PREMIJERA! N. Gandževi „SEPTYNIOS GRAŽUOLĖS“ (su lietuviškais titrais). Rež. – J. Vaitkus	
		19, 27, 29 d. 10, 12 val., 22 d. 15 val. – šventinė eglutė vaikams „NAUJIEJI METAI CIRKE 2“. Rež. – O. Lapina	
		19 d. 18.30 – L. Agulianskio „ŽVIRBLIO LIZDAS“. Rež. – V. Serovas	
		20 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAİ“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)	
		20 d. 18.30 – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiuкас (Prancūzija)	
		27 d. 18.30 – A. Čechovo „MEŠKA“. Rež. – K. Krasilnikovaitė	
		Vilniaus teatras „Lėlė“	
		Didžioji salė	
		20 d. 12 val. – „DAKTARAS DOLITLIS“ (pagal H. Loftingą). Rež. – R. Driežis	
		27 d. 12 val. – E.T.A. Hoffmano „SPRAGTUKAS“. Scenarijaus aut., rež. ir dail. – V. Mazūras	
		27 d. 18.30 – PREMIJERA! „ATRASK MANĖ“ (lietuviškas galvosūkis be pertraukos). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	
		Mažoji salė	
		20, 27 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS“ (pagal H.Ch. Anderseno pasakas). Rež. – N. Indriūnaitė	
		„Menų spaustuvė“	
		18 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMIJERA! „AKLOJI DĖMĖ“. Choreogr. – V. Jankauskas. Šoka G. Kirkilytė, R. Butkus (Vyčio Jankausko šokio teatras)	
		19 d. 12, 15 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „AVINĖLIO KELIONĖ“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	
		19 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „CONTEMPORARY?“ (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė‘13“)	
		20 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMIJERA! „REKONSTRUOTI“. Choreogr. – M. Pra-niauskaitė (menų spaustuvės programa jauniesiems menininkams „Atvira erdvė‘15“)	
		21 d. 12 val. <i>Stiklinėje salėje</i> – pasakų pirmadienis mažyliams: „Legenda apie kalėdų rožę“. Pasakas seka S. Degutytė („Stalo teatras“)	
		22 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „59’ON-LINE“. Idėjos aut. L. Vaskova ir R. Mačiūli-naitė (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė‘13“)	
		22, 23 d. 10 ir 12 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „SENELĖS PASAKA“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	
		23 d. 18 val. <i>Juodojoje salėje</i> – K. Binkio „SPARNUOTASIS MATAS“. Rež. – A. Ginio-tis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	
		27 d. 18 val. <i>Juodojoje salėje</i> – koncertas „Sheep Got Waxed“. Idėjos aut. – P. Vaškas, S. Šipavičius, A. Gecevičius	
		KAUNAS	
		Kauno dramos teatras	
		18–20 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMIJERA! W. Shakespeare’o „HAMLETAS“. Rež. – V. Bareikis, scenogr. – P. Bocullaitė, kost. dail. – A. Radzevičiūtė, komp. – M. Stavaris. Vaidina V. Sodeika, D. Svobonas, L. Laucevičius, E. Grigaliūnaitė, S. Čiučelis, T. Erbrėderis, V. Maršalka, E. Žemaitis, A. Gaučas	
		22 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštųjų Simonių likimas“). Rež. – A. Jankevičius	
		22 d. 19 val. <i>Mažoje scenoje</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas	
		23 d. 12 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – I. Paliulytės „ANDERSENSO GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė	
		27 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė	
		27 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – J. Dell ir G. Sibleyras „TEGYVUOJA BUŠONAS!“. Rež. – R. Vitkaitis	
		Kauno valstybinis muzikinis teatras	
		18 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius	
		19 d. 18 val. – „ZYGFRYDO VERNERIO KABARETAS“. Dir. – J. Janulevičius	
		20 d. 12 val. – W.A. Mozarto „MAŽOJI BURTŲ FLEITA“. Dir. – V. Visockis	
		20 d. 18 val. – „ŽYDRASIS DUNOJUS“ (pagal J. Strausso muziką). Dir. – J. Geniušas	
		26, 27 d. 18 val. – PREMIJERA! F. Wildhorno „KARMEN“ (miuziklas pagal P. Mérimée romaną). Rež. – K. Jakštas, muzikos vad. ir dir. – J. Janulevičius	
		Kauno kamerinis teatras	
		18 d. 10, 12, 14 val., 19 d. 10, 14 val., 21, 22 d. 10, 12 val., 23 d. 10 val., 26, 27 d. 12, 14 val. – D. Čepauskaitės „TRYŠ NARSŪS PARŠIU-KAI“. Rež. – A. Rubinovas	
		17, 20, 21, 22, 26, 27 d. 18 val. – J. Cariani „NESAMAS MIESTAS“. Rež. – A. Lebeliūnas	
		23 d. 18 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“. Rež. – S. Rubinovas	
		Kauno mažasis teatras	
		19 d. 16 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas	
		26 d. 14 val., 27 d. 12 val. – K. Žernytės „NO-RIU ARKLIUKO“. Rež. – R. Kimbraiūtė	

27 d. 18 val. – M. Fratti „SESUO“. Rež. – A. Žukauskas Kauno lėlių teatras 19, 20 d. 12 val., 26 d. 10, 12 val. – „DOVANA KALĖDŲ SENELIUI“. Autorius ir rež. – A. Žiurauskas KLAIPĖDA Klaipėdos valstybinis dramos teatras 20 d. 12 val. <i>Mažajoje salėje</i> – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – D. Rabašauskas 20 d. 17 val. <i>Didžiojoje salėje</i> – I. Turgenevo „INAMIS“. Rež. – A. Lebeliūnas 22 d. 18.30 <i>Mažajoje salėje</i> – M. Duras „SAVANOS ĮLANKA“. Rež. – S. Jačėnas 23 d. 18.30 <i>Didžiojoje salėje</i> – PREMIJERA! A. Juozaičio „KARALIENĖ LUIZĖ“. Rež. – G. Padegimas. Vaidina I. Jankauskaitė, A. Eisimantas, J. Jankauskaitė ir kt. Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras 20 d. 13 val. – B. Pavlovskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ 26, 27 d. 18 val. – PREMIJERA! F. Wildhorno „KARMEN“ (miuziklas pagal P. MÉRIMÉE romaną). Muzikos vad. ir dir. – J. Janulevičius ŠIAULIAI Valstybinis Šiaulių dramos teatras 18 d. 18 val. – Y. Reza „SKERDYNIŲ DIEVAS“. Rež. – A. Lebeliūnas 19 d. 18 val. – N. Leskovo „LEDI MAK BET IŠ MCENSKO APSKRITIES“. Rež. – R. Banionis 20 d. 18 val. – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“. Rež. – R. Teresas 26 d. 12, 15 val. – A. Lebeliūno „KALĖDINIAI ŽAISLAI“. Rež. – A. Lebeliūnas 27 d. 18 val. – PREMIJERA! A. Milerio „KOMIVOJAŽIERIAUS MIRTIS“. Rež. – A. Lebeliūnas PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 18 d. 18 val. – M. Camoletti „PRANCŪZIŠKOS SKYRYBOS“. Rež. – D. Kazlauskas 19 d. 18 val. – PREMIJERA! R. Granausko „RŪKAS VIRŠ SLĖNIŲ“ (insc. aut. R. Šerelytė). Rež. – R. Banionis 20 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – V. Mazūras 20 d. 18 val. – PREMIJERA! T. Joneso, H. Schmidto „FANTAZUOTOJAI“. Rež. – J. Stanionas 21 d. 18 val. – L.Cunninghamo „ŽAVIOS IR PAVOJINGOS“. Rež. – O. Šapošnikovas („Domino teatras“) 22 d. 18 val. – H. Levino „CHEFECAS ARBA VISI NORI GYVENTI“. Rež. – P. Ignatavičius 23 d. 13 val. – D. Rodario „SIDABRINĖS STRĖLĖS KELIONĖ“. Rež. – D. Skamarakas 27 d. 18 val. – L. Gersche's „LAISVI DRUGELIAI“. Rež. – D. Kazlauskas	Kalėdų muzikos savaitė 26 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Karališkos Kalėdos“. Berniukų ir jaunuolių choras „Ąžuoliukas“, „Ąžuoliuko“ vyrų choras (meno vad. ir vyr. dir. – V. Miškinis), Vilniaus „Ąžuoliuko“ muzikos mokyklos IV klasės choras (vad. – R. Kuncienė). Dir. R. Kuncienė, L. Balandis, V. Miškinis. Dalyvauja R. Marcinkutė (vargonai, fortepijonas), S. Petreikis (ožio ragas, fleitos). Programoje J. Leavitto, J. Rutterio, S. Petreikio, V. Miškinio, W.A. Mozarto, J. Naujaliao kūriniai 26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, 27 d. 17 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas ir dir. – S. Krylovas (smuikas). Solistė J. Novikova (sopranas). Programoje W.A. Mozarto, M. de Fallos, P. de Sarasate's kūriniai 27 d. 14 val. <i>Jašiūnų Balinskių dvare</i> – ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Solistai V. Kuprevičienė (sopranas), A. Vizgirda (fleita), R. Beinaris (obojus), I. Gir-džiūnaitė (smuikas). Programoje J. Haydno, W.A. Mozarto, M.K. Oginskio, M.K. Čiurlionio, G. Puccini, R. Schumanno, A. Dvořáko, L. Arditi, G. Verdi, A. Adamo kūriniai 27 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, 28 d. 18 val. <i>Klaipėdos koncertų salėje</i> – vokalinis ansamblis a cappella „Estonian Voices“: M. Dede (sopranas), M. Vāli (sopranas), K. Voorandas (altas), M. Dede (tenoras), R. Erismaa (baritonas), A. Kūlama (bosas)
dviem“. A. Daraškaitė (smuikas), S. Zajan-čauskaitė (fortepijonas). Programoje F. Schuberto, Z. Bružaitės, B. Bartoko, C. Schumanno, G. Enescu kūriniai 20 d. 15 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje me-nėje</i> – „A cappella sniego pilys“. A. Noviko džiazo mokyklos vokalinis ansamblis „Jazz Island“. Programoje J.S. Bacho, W.A. Mo-zarto, M.K. Oginskio, I. Berlino, J. Lennono, M. Petrausko, M. Noviko, T. Makačino ir kt. kūriniai VILNIUS Kongresų rūmai 19 d. 12 val. – koncertas visai šeimai „Kalėdinės giesmės“. Atlieka „Liepaičių“ chori-nio dainavimo mokyklos chorai: anksty-vojo muzikinio ugdymo choras (vad. S. Balčiūnaitė), pirmos klasės choras 26 d. 19 val. – „J. Strausso valsų ir polkų fejerverkai“. D. Rinkevičienė, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius Lietuvos muzikų rėmimo fondas 18 d. 17.30 – koncertas „Žiemos pasaka“. Dalyvauja muzikos mokykla „Lyra“ ir Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos mo-kytojos A. Ragauskienės fortepijono klasės moksleiviai 19 d. 12 val. – J. Tallat-Kelpšos konservato-rijos ir muzikos mokyklos „Lyra“ mokyto-jos L. Šulskutės fleitos klasės mokiniai Bernardinų bažnyčia 26 d. 19 val. – Bernardinų bažnyčios giedo-jimo mokyklos 20 metų jubiliejaus Kalėdų koncertas „Mano siela šlovina Viešpatį“. Dalyvauja chorai „Brangenybės“ (vad. V. Kikėlienė), „Angelai“ ir „Serafimai“ (vad. E. Ignatavičienė), „Švento Pranciškaus paukšteliai“ ir „Langas“ (vad. R. Kraucevi-čiūtė), G. Gelgotas (fleita), J. Narušytė (var-gonai), J. Kazakevičiūtė (vargonai), K. Vasi-liauskaitė (vargonai), J. Gelgotaitė (obojus), G. Labanauskas (trimitas) Šv. Jonų bažnyčia 19 d. 18 val. – vargonininko V. Pinkevi-čiaus koncertas „Christus natus est nobis“. Programoje vargonų improvizacijos pagal Kristaus gimimo istoriją 25 d. 18 val. – VU kamerinis orkestras. So-listė G. Kiršaitė (mecosopranas). Orkes-trines solo partijas atlieka R. Bautronytė (smuikas) ir fleitininkės R. Kirtiklytė bei L. Meškonytė Šv. Kotrynos bažnyčia 18 d. 19 val. – „Simfoninis rokas“. Atlikėjai „Dagamba“ (Latvija, Lietuva, Iranas): V. Puce (violončelė), A. Trocjukas (violon-čelė), D. Tenys (fortepijonas), H. Rahbara-lamas (perkusija), Vilniaus miesto savival-dybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. – D. Katkus 19 d. 18 val. – E. Gimenezas (vokalas) ir „4Tango“	27 d. 18 val. – M. Liu (vokalas), instrumen-tinė grupė „Subtilu-Z“: L. Vaitkus (tenorinė birbynė, lumzdelis), P. Velikis (akordeo-nas), D. Mihailovas (akordeonas), V. Švažas (perkusija) Šv. Kazimiero bažnyčia 18 d. 18.30 – ansamblis „Giesmių tarnai“ (meno vad. – V. Dadėla). Atlikėjai D. Grin-cevič (sopranas), I. Kalmyk (sopranas), A. Maciulevičiūtė (sopranas), J. Bezumenko (altas), E. Grincevič (altas), R. Štreimikytė (altas), P. Murauskas (tenoras), K. Ząbkie-wicz (tenoras), V. Sevostjanichinas (bosas) Piano.lt salė 18 d. 19 val. – G. Sodeikos CD „Tremors“ pristatymas. Dalyvauja autorius, R. Rik-terės ir Z. Ibelhauto fortepijonų duetas, muzikologė B. Baublinskienė
Vakarai	VILNIUS Rašytojų klubas 18 d. 17 val. – vakaras „Balsas iš tylos“, skirtas rašytojo B. Radzevičiaus 75-osioms gimimo metinėms. Vakare dalyvauja litera-tūrologai P. Bražėnas, D. Vaitiekūnas, rašy-tojo žmona G. Radzevičienė, aktoriai D. Jankauskaitė P. Ganasauskas 18 d. 10 val. <i>Šalčininkų r. savivaldybės vie-šojoje bibliotekoje</i> – kalėdiniai skaitymai. Dalyvauja rašytojas L. Jakimavičius, aktorė, rašytoja B. Mar, aktorius V. Lengvinas 21 d. 17.30 – rašytojų A. Lyvos ir M. Peleckio romanų „Žaidimas“, „Post pasaulis“, „Sapnas“, „Pamestieji“, „Requiem drugeliams“. prista-tymas. Dalyvauja knygų autoriai A. Lyva ir M. Peleckis, leidėjas R. Kundrotas, muzikantas N. Pečiūra 22 d. 17.30 – vakaras, skirtas M.K. Oginskio 250-osioms gimimo metinėms. Architekto A.E. Paslaičio piešinių parodos „Lietuvos dvarai“ atidarymas. Vakare kalbės parodos autorius A.E. Paslaitis, rašytoja G. Adomai-tytė ir kt. Koncertuoja pianistė Š. Čepliauskaitė 22 d. 16 val. <i>Kauno m. savivaldybės V. Kudir-kos viešosios bibliotekos Vaikų skyriuje</i> – knygų šalies dirbtuvės „Judantys paveikslėliai – dovana“ Kauno „Atžalyno“ vaikų globos namų auklėtiniams
KAUNAS Maironio lietuvių literatūros muziejaus 18 d. 17 val. – moterų literatūros ir muzikos vakaras „...kad pakiltų apmirusi siela...“. Daly-vauja rašytojos D. Čepauskaitė, E. Drungytė, Z. Gaizauskaitė, R. Juškūnė, I. Labokė, T. Mar-cinkevičiūtė, R. Mikuckytė, L. Navickaitė-Grei-čiuvienė, E. Perednytė, A.E. Puišytė, N. Raižytė, A. Ruseckaitė, Z. Sadauskaitė, E. Striogaitė, E. Šeputytė, V. Šoblinskaitė-Aleksa, D. Zelčiūtė, smuikininkė K. Katavičiūtė, pianistė D. Jatau-taitė. Renginį veda V. Kiaušas-Elmiškis	

Savaitės filmai	Kino repertuaras
 „Aukštai pakelta galva“ Antra mama **** Temperamentinga geros širdies Val (Regina Case), turtingos San Paulo šeimos tarnaitė, užaugino poros – gyvenimo būdo specialistės ir buvusio dailininko – sūnų. Šis jau baigė mokyklą, bet sekioja paskui Val tarsi šunelis, nes jaučia jos meilę ir rūpestį. Situacija pasikeičia, kai stoti į aukštąją mokyklą iš provincijos atvyksta Val duktė Džesika. Ji užaugo toli nuo mamos ir jai visai svetima. Val šiurpina dukters pasitikėjimas savimi: Džesika jaučiasi lygi su šeiminingais. Iš to kyla daug komiškų situacijų ir progų pasvarstyti apie klasių skirtumus, pinigų galią ir jausmų ilgesį. Annos Muylaert filmas šiemet laimėjo Berlinalės žiūrovų prizą, o Brazilija jį pristatė „Oskarams“ (Brazilija, 2015). (Vilnius) Aukštai pakelta galva *** Aktorės ir režisierės Emmanuelle Bercot filme pasakojama apie pagrindinio personažo Malonio kelią per Prancūzijos nepilnamečių teisingumo sistemą nuo šešerių iki aštuoniolikos metų. Infantiliška motina (Sara Forestier) nesugeba viena jo auklėti, o berniukas (Rod Paradot) nuolat nusiikalsta, yra agresyvus, nesugeba valdyti savo jausmų. Jam visą laiką padeda teisėja (Catherine Deneuve) ir asmeninis pedagogas (Benoît Magimel). Jie tiki, kad Malonis gali grįžti į normalų gyvenimą. Kaip ir ankstesniame filme „Ji jau pakeliui“, Bercot negali laiku sustoti, istorija vis apauga naujais įvykiais, bet personažai nuo to netampa nei gilesni, nei įdomesni. Kai filmas priartėja prie finalo, jo paviršutiniška didaktika ima priminti kokį nors seną sovietų filmą apie pasiaukojančius mokytojus. Kita vertus, filme gvildinama aktuali tema ir Bercot bando ją kuo pilniau atskleisti. Nors filmo pavadinimą vis dėlto geriau buvo versti ne iš anglų kalbos, o iš originalo, tada jis būtų tikslesnis: „Saugok galvą“ (Prancūzija, 2015). (Vilnius, Kaunas) Drakonas *** Vienas brangiausių Rusijos kino projektų – fantastinis 3D filmas, juk neatsitiktinai jo prodiuseris Timūras Bekmambetovas mėgsta naujausių technologijų reginius. Tai dar viena gražuolės ir pabaisos istorijos interpretacija, teigianti, kad mylėti baisu. Miesto Šiaurės jūros pakrantėje gyventojai džiaugiasi taika, bet senoliai vis prisimena laikus, kai turėjo mokėti duoklę galingam drakonui. Po daugelio metų pabaisa vėl pasirodo ir per vestuves išsineša į savo salą kunigaikštystę Miroslovą. Režisieriaus Indaro Džendubajeva filme vaidina Marija Pojezzžajeva, Matvejus Lykovas, Stanislavas Liubšinas, Ieva Andrejevaitė, Piotras Romanovas (Rusija, 2015). (Vilnius) Mano karalius *** Nesėkmingai nuo slidžių griuvusi ir koją susilaužiusi advokatė Toni (Emmanuelle Bercot) patenka į ligoninę. Čia moteris prisimena dešimt metų trukusius santykius su restorano savininku Georgijumi (Vincent Cassel). Juose buvo visko – meilės ir skausmo, juoko ir ašarų, laimės ir kančios. Toni bando suprasti, kada jos jausmas tapo aklas ir Georgijus užgožė viską gyvenime. Bercot vaidmuo filme šiemet atnešė geriausios Kanų aktorės apdovanojimą. Sakoma, kad filmas autobiografinis ir režisierė Maiwenn parodė savo ir Luco Bessono santykius (Prancūzija, 2015). (Vilnius) Naujausias testamentas **** Kur gyvena Dievas? Briuselyje. Kartu su šeima, kurią terorizuoja. Didžiausias malonumas Dievui yra spoksoti į televizorių, erzinti žmoną ir prasimanyti dalykus, kurie dar labiau komplikuos žmonių gyvenimą. Tačiau duktė Ea nebeišveria to ir nusprendžia maištauti. Ji vagia tėvo kompiuterio slaptažodžius ir visas jo paslaptis, kad galėtų sukurti visiškai naują pasaulį. Jacob Van Dormaelio filme vaidina Pili Groyne, Benoît Poelvoorde'as, Catherine Deneuve, François Damiens, Yolande Moreau, Laura Verlinden (Prancūzija, Belgija, Liuksemburgas, 2015). (Vilnius) ***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas	18 d. – Vidury vandenyno (JAV) – 10.10; 19, 20 d. – 10.10, 16.10; 21–24 d. – 12.50, 16.10 18, 24 d. – Šnipų tiltas (JAV, Indija, Vokietija) – 15.20; 19–23 d. – 15.20, 18.40 18–23 d. – Drakonas (Rusija) – 21.40 21–24 d. – Mažasis riteris Trenkas (Rusija) – 10.50 21–24 d. – Munis: mažasis mėnulio globėjas (Prancūzija) – 10.30 18–23 d. – Makbetas (D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 18.30 18–23 d. – 007 Spectre (D. Britanija, JAV) – 20.40 18–24 d. – Monstrų viešbutis 2 (JAV) – 12.40 Šiurpuliukai (JAV, Australija) – 14.50 18–23 d. – Kunigo naudą velniai gaudo (rež. A. Šlepikas) – 17.15 <i>Gerumo seansai</i> 18–20 d. – Septintasis nyktukas (Vokietija) – 10.10 18–20 d. – Galingasis 6 (JAV) – 12.30 Skalvija 18 d. – Aukštai pakelta galva (Prancūzija) – 16.40; 19 d. – 18.20; 20 d. – 20.20; 21 d. – 16.30; 22 d. – 20.50; 23 d. – 18.40 18 d. – Naujausias testamentas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas) – 19 val.; 23 d. – 16.30 19 d. – Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickytė) – 16.40; 21 d. – 21.15 18 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 21.10; 20 d. – 15.40; 23 d. – 21 val. 19 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 20.30; 21 d. – 18.40 20 d. – <i>Kino klasikos vakaras</i>. Džiaze tik merginos (JAV) – 18 val. 19 d. – <i>ciklas „Karlsono kinas“</i>. Mažasis princas (Prancūzija) – 14.30; 20 d. – 13.30 21 d. – <i>Seansas senjorams</i>. Mano karalius (Prancūzija) – 14.10 Pasaka 18 d. – Naujausias testamentas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas) – 17 val.; 19 d. – 22 val.; 20 d. – 12.30; 22 d. – 21.15; 23 d. – 21.30 18 d. – Bambeklis (Suomija) – 19 val.; 19 d. – 16.15; 20 d. – 16.30; 21 d. – 19.15; 22 d. – 17 val.; 22 d. – 20.45 18, 20 d. – Tobulos Kalėdos (JAV) – 21 val.; 19 d. – 20 val.; 21 d. – 19 val.; 22, 23 d. – 21.30 18 d. – Mano karalius (Prancūzija) – 17.15; 19 d. – 21.30; 20 d. – 18.30; 23 d. – 17.30 18 d. – Aukštai pakelta galva (Prancūzija) – 19.30; 19 d. – 14.30; 20, 22 d. – 19 val.; 21 d. – 21 val. 18, 23 d. – Makbetas (D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 21.45; 19 d. – 14 val.; 20, 21 d. – 21.15 19, 20 d. – Mažasis princas (Prancūzija) – 12 val.; 23 d. – 13.30 19 d. – The Beatles. A Hard Day's Night (D. Britanija) – 18.15 19 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 12.30; 20 d. – 16.15, 18.15; 22 d. – 19.15 19 d. – Antra mama (Brazilija) – 16.45; 20 d. – 14.45; 21 d. – 17 val. 19 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 12.15 19 d. – Keliaujantys paukščiai (Belgija, Prancūzija) – 14.15; 20 d. – 14.30 20 d. – Steve Jobs (JAV) – 14.15 20 d. – Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickytė) – 17 val.; 22 d. – 17.15; 23 d. – 13.15 20 d. – Viena nepatogi akimirka (Prancūzija) – 20.15 21 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 16.30; 23 d. – 15.30 22 d. – Žemės druska (Brazilija) – 18.30 23 d. – Marijos žemė (dok. f., Ispanija) – 15 val.; 23 d. – View From A Blue Moon (dok. f., JAV) – 20 val. Ozo kino salė 18 d. – Sugar Man (Švedija, D. Britanija) – 16.30; 23 d. – 18 val. 19 d. – Džema Boveri (Prancūzija) – 14.30 19 d. – Feniksas (Vokietija) – 16.20; 22 d. – 18.30 19 d. – Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickytė) – 18 val. 19 d. – Ramybė mūsų sapnuose (rež. Š. Bartas) – 19.30 22 d. – Ida (Lenkija) – 17.10 KAUNAS Forum Cinemas 18, 19 d. – Žvaigždžių karai: galia nubunda (3D, JAV) – 12, 15, 18, 20.10, 23.15; 20–23 d. – 12, 15, 18, 20.10; 24 d. – 12, 15 val. 18 d. – Žvaigždžių karai: galia nubunda (JAV) – 11, 14.10, 17.10, 19.20, 21.10, 22.20; 19–23 d. – 11, 14.10, 17.10, 21.10; 24 d. – 11, 14.10 18–23 d. – Tobulos Kalėdos (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.40; 24 d. – 11.30, 14, 16.30 18 d. – Krampus (JAV) – 16.10, 18.30, 20.50, 23.05; 19 d. – 13.45, 16.10, 18.30, 20.50, 23.05; 20–23 d. – 13.45, 16.10, 18.30, 20.50; 24 d. – 13.45, 16.10 20 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Įrašas iš Maskvos Didžiojo teatro – 18 val. 18 d. – Kučiukai, narkotikai ir seksas (JAV) – 17, 23.45; 19 d. – 17, 19.15, 21.30, 23.45; 20–23 d. – 17, 19.15, 21.30 19, 20 d. – Mažasis princas (Prancūzija) – 11.15, 14.35; 21, 22, 24 d. – 11.15, 13.15, 14.35 19, 20 d. – Monstrų viešbutis 2 (JAV) – 12.30; 21–24 d. – 10.40, 12.30 19, 21–23 d. – Bado žaidynės. Strazdas giesmininkas. 2 dalis (3D JAV) – 12.50, 18.20; 20, 24 d. – 12.50 18, 24 d. – Vidury vandenyno (3D, JAV) – 15.40, 21.20; 19–23 d. – 15.40 19–24 d. – Šiurpuliukai (JAV, Australija) – 10.45 19–24 d. – Kunigo naudą velniai gaudo (rež. A. Šlepikas) – 16 val. 19–23 d. – Makbetas (D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 18.10 19–23 d. – Šnipų tiltas (JAV, Indija, Vokietija) – 20.40 18–24 d. – Munis: mažasis mėnulio globėjas (Prancūzija) – 10.20 18, 19 d. – Paranormalūs reiškiniai: vaiduoklio dimensija (JAV) – 23.50 18, 19 d. – Kanibalai (Čilė, JAV) – 23.40 18–20 d. – Didysis skrydis (JAV) – 10.30 18–20 d. – Namai (JAV) – 13 val. Romuva 18 d. – Aukštai pakelta galva (Prancūzija) – 18 val.; 22 d. – 20 val. 18 d. – Bambeklis (Suomija) – 20 val.; 20, 22 d. – 18 val.; 20 d. – Mažasis riteris Trenkas (Vokietija) – 14 val. 20 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 16 val. 23 d. – Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickytė) – 18 val. 23 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 19.45
Redaktorė – Agnė Narušytė Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė Kinas – Živilė Pipinytė Teatras, šokis – Milda Brukštutė Muzika – Laimutė Ligeikaitė Stilius – Rita Markulienė Dizainas – Jokūbas Jacovskis Maketas – Vanda Čemerkaitė Finansininkė – Brigita Misiuvienė	 © „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz. Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas Lietuvos kultūros taryba